

پایگاه میراث جهانی کاخ گلستان

لیست مقالات همایش ملی - پژوهشی

کاخ گلستان

آبان ماه ۱۳۹۱

دفتر پژوهش کاخ گلستان / تیر ماه ۱۳۹۴

تاریخچه و اهمیت کاخ گلستان

"همایش ملی پژوهشی کاخ گلستان"

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده - نویسندگان
۱	از ارگ تهران تا کاخ گلستان (بررسی تاریخچه و معماری کاخ گلستان)	کامران احمدی - مسعود زمانی - زینب گوهری
چکیده	<p>مجموعه کاخ گلستان یادگاری به جای مانده از ارگ تاریخی تهران میباشد. نام آن از تالار گلستان واقع در عمارت خروجی گرفته شده است. بنا های این کاخ در زمان های مختلف ساخته شده اند. شروع آن به ارگ تاریخی تهران و زمان شاه طهماسب اول باز می گردد ولی در دوره قاجار گسترش فراوانی یافت و محل سکونت شاهان قاجار بود. در زمان پهلوی جهت مراسم رسمی و محل اقامت روسای جمهور و مهمانان ویژه خارجی استفاده می شد. در این کاخ وقایع مهمی از تاریخ معاصر ایران به وقوع پیوسته است. مجموعه کاخ گلستان دارای بناها و عمارت های فراوان با معماری خاص بوده و در طول دوران تکمیل خود شاهد ظرافت کاری استادان معماری برجسته بوده است. اشیاء، جواهرات و هدایای گوناگون و فراوانی در زمان شاهان مختلف در کاخ نگهداری میشده و در هر زمان تزئینات خاص داشته است. کاخ گلستان در حال حاضر به صورت موزه مورد استفاده قرار دارد. در این مقاله با استفاده از روش کتابخانه ای و میدانی به بررسی تاریخچه و چگونگی پیدایش ارگ سلطنتی و مجموعه کاخ گلستان فعلی با تکیه بر معماری و تزئینات داخلی قسمت های مختلف آن پرداخته شده و سعی شده تا حد امکان مجموعه کاخ گلستان به عنوان نمونه ای از معماری ایرانی-اسلامی و قاجاری برای خوانندگان شناسانده شود.</p>	
۲	امکان سنجی آموزشی کاخ گلستان	سید محمد حسین حسینی - معصومه مطور- سید محمود میرعزیزی
۳	اهمیت مجموعه کاخ گلستان از منظر ارزش های برجسته و معیارهای ثبت جهانی	دکتر محمد حسن طالبیان
۴	اهمیت و جایگاه کاخ گلستان در تاریخ و هنر ایران	دکتر اکبر بهجت
چکیده	<p>در این مقاله خیلی خلاصه به تاریخ و هنر دوره قاجار پرداخته شده است. در آغاز بحث به ویژگی های معماری دوران قاجار، سپس به توضیح کاخ گلستان و قسمت هایی مختلف آن پرداخته شده است. در ادامه نگاهی گذرا به تاریخ و اتفاقاتی که در ارتباط با این کاخ رخ داده، داشته ایم. این کاخ یا به طور کلی ارگ سلطنتی گنجینه عظیمی از هنر و ثروت را در آن زمان در خود جمع کرده بوده ولی پشتوانه تاریخی آن چندان خوش آیند نیست. در اینجا سعی شده جایگاه کاخ گلستان را از نظر هنری و توان بالقوه هنرمندان آن عصر به بحث بگذاریم و در خلال آن نظری به افراط کاری ها داشته باشیم. حفظ و نگهداری جواهرات سلطنتی که سرمایه ملی محسوب می شوند خدمت شایسته ایست که با طراحی و ساخت بعضی فضاها و بناهای موجود انجام شده شایسته سپاسگزاریست. البته تأثیر هنر غرب در قرن نوزدهم در هنر و معماری دوره قاجار انکارناپذیر است و استفاده از اصطلاح «شیوه بارک برای هنر این دوره کاملاً بجا به نظر می رسد. یک تلفیق ماهرانه از معماری نیمه شرقی و نیمه غربی به خوبی در این کاخ به نمایش گذاشته شده و از شیوه های تزئینی ایرانی نظیر گچبری، کاشیکاری و آینه کاری به شایستگی استفاده شده است.</p>	
۵	اهمیت و جایگاه کاخ گلستان در هنر ایران	ندا آمیغی
چکیده	<p>در این پژوهش نگارنده از سه دیدگاه به اثبات اهمیت و جایگاه کاخ گلستان در هنر ایران پرداخته است. کاخ گلستان مکانی تشریفاتی بوده با ویژگی هنر درباری عصر قاجاریه که تداوم هنر ایرانی از پیش از اسلام تا قرن سیزدهم ق قابل</p>	

	<p>بررسی و تعمق است. تزئینات وابسته به معماری شامل کاشیکاری، گچکاری و آینه کاری می شود. کاخ گلستان محل گذر از معماری سنتی به مدرنیته است و با ساخت مجموعه بناهای کاخ گلستان معماری ایرانی وارد مرحله ای جدید می شود که شاهد نفوذ عناصر معماری اروپایی در معماری سنتی ایرانی هستیم.</p>
۶	<p>اهمیت و جایگاه کاخ گلستان در هنر ایران، بررسی تزئینات و آثار کاربردی هنری و اشیاء تاریخی</p> <p>رفیعه للحج</p>
چکیده	<p>مقاله حاضر اهمیت و جایگاه مجموعه گلستان در هنر ایران را به چند دلیل بررسی کرده است. یکی وقایع تاریخی بوقوع پیوسته در مجموعه و دیگر بسبب هنرهای اصیل ایرانی، اسلامی که هم جنبه تزئینی و هم جنبه کاربردی دارد. هنرمندان ایرانی با خلق آثار بی نظیر هنری، اوج هنر ایرانی را به رخ جهانیان کشانده اند. در کنار آثار هنری (اشیای تاریخی، صنایع دستی...) که اهم جایگاه کاخ گلستان می باشند، معماری بناها و تزئینات آنها نیز به مجموعه زیبایی معنوی و ظاهری خاصی بخشیده است. قدمت تاریخی مجموعه ما را در شناسایی فرهنگ، سنت و هنر اسلامی یاری میرساند. اشیای تاریخی که در این مجموعه حفاظت میشوند در دنیا از ارزش جهانی برخوردار هستند. ما را بر این می دارند که از میراث پیشینان برای آیندگان حفاظت کنیم و این آثار را در جامعه کنونی زنده نگاه داشته و از زیباییهای آنها بهره ببریم.</p>
۷	<p>بررسی تاریخچه ۳ عمارت جنوبی کاخ گلستان (عمارت بادگیر- شمس العماره- عمارت الماس)</p> <p>رضا آقا علی خانی</p>
چکیده	<p>بدون شک یکی از زیباترین و مجلل ترین کاخ های تهران و شاید بتوان گفت ایران، کاخ گلستان است. این کاخ که زمانی چون نگین در میان ارگ تاریخی تهران می درخشیده است، در حال حاضر در میدان پانزده خرداد (ارگ سابق) قرار گرفته است. در میان بناهای این کاخ، ۳ کاخ جنوبی آن بادگیر، شمس العماره و الماس به دلیل قدمت بالای آنها دارای اهمیت خاصی می باشند. سعی شده است در این مقاله به بررسی تاریخچه ساخت این تالارها و روند حوادثی که در این تالارها اتفاق افتاده است اشاراتی شود. بررسی معماری بنای شمس العماره و طبقات فوقانی این بنای زیبا که تا به حال مورد توجه محققین قرار نگرفته است از جمله مباحثی است که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است.</p>
۸	<p>بررسی تاریخچه چهار تالار اصلی کاخ گلستان (تالار سلام- تالار آینه- تالار عاج- تالار برلیان)</p> <p>رضا آقا علی خانی</p>
چکیده	<p>بدون شک یکی از زیباترین و مجلل ترین کاخ های تهران و شاید بتوان گفت ایران، کاخ گلستان است. این کاخ که زمانی چون نگین در میان ارگ تاریخی تهران می درخشیده است، در حال حاضر در میدان پانزده خرداد (ارگ سابق) قرار گرفته است. در میان بناهای این کاخ، ۴ تالار آینه، عاج، برلیان و موزه دارای اهمیت خاصی می باشند. سعی شده است در این مقاله به بررسی تاریخچه ساخت این تالارها و روند حوادثی که در این تالارها اتفاق افتاده است اشاراتی شود. تاریخ ساخت تالار عاج که تا به حال برای محققین نامعلوم بود از جمله مباحثی است که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است.</p>
۹	<p>بررسی تاریخچه ساخت و ویرانی تکیه دولت بر پایه اسناد و کتب قدیمی</p> <p>رضا آقا علی خانی</p>
چکیده	<p>یکی از بناهای شاخص تهران عصر ناصری را می توان تکیه دولت نامید. این بنای وسیع که حدود ۲۰ هزار نفر را در خود به راحتی جا می داده است تا مدت ها به عنوان یک سالن نمایش بزرگ در تهران مورد استفاده قرار می گرفت. بنای تکیه دولت که با بناهای شاخصی اروپایی همچون آمفی تاتر و رونا مقایسه می شده است بعد از ناصرالدین شاه از عظمت می افتد و در دوران پهلوی دوم به طور کامل تخریب می گردد. در این مقاله سعی شده است به بررسی تاریخچه این بنا و بررسی اسناد مربوط به تخریب آن اشاره ای شود.</p>
۱۰	<p>بررسی جایگاه مجموعه گلستان در نظام ساختاری ارگ سلطنتی تهران</p> <p>لیدا بلیلان اصل- مریم نوری- ساناز خورشیدیان احمر</p>

	دوره قاجار	
چکیده	<p>در قرن نوزدهم میلادی که مقارن با سلطنت قاجار در ایران بود، تحولات وسیع و متعددی در عرصه بین‌المللی رخ داد و جریان تاریخ، شدت و سرعت گرفت. این دوره در واقع پایه و اساس تاریخ معاصر ایران را تشکیل می‌دهد و از بحرانی‌ترین دوره‌های تاریخ ایران است. شهر تهران نیز از روزگاران دور مورد توجه شاهان صفوی بود. آنها با ایجاد حصار و خندق و بعضی بناها این شهر را گسترش دادند اما توسعه و تحول تهران به اوایل پایتختی آن در دوره قاجار باز می‌گردد.</p> <p>دوره سلطنت ناصرالدین شاه از چند جهت حائز اهمیت است. دوره سلطنت ۵۰ ساله ناصرالدین شاه، بیش از یک سوم کل دوره حکومت قاجاریه را شامل می‌شود. در عهد ناصری، شهر به سرعت گسترش یافت و تحول بنیادین در معماری پایتخت صورت گرفت. علاقه اول ناصرالدین شاه به ساختن کاخ بود و تقریباً تمامی کاخهای قدیمی در تهران به امر او احداث، مرمت و یا بازسازی گردید. تا کنون هیچ پادشاهی در پایتخت خود و شاید در کل مملکت، این تعداد کاخ نساخته است. کاخ‌ها و بناهای مهم حکومتی که در این دوره ساخته شدند، از نظر منبع الهام، شکل کالبدی و نوع تزئینات متفاوت از ساختمان‌های دوره‌های قبلی هستند. با توجه به اهمیت دوره قاجار و همچنین اهمیت مجموعه گلستان در شهر تهران، این مقاله بر آن است تا با روش تاریخی-اسنادی و با بهره‌گیری از منابع و نقشه‌های مکتوب و ترسیمی موجود، نظام ساختاری مجموعه را در عهد ناصری مورد بررسی قرار دهد. از آنجاییکه منابع زیادی که دال بر چگونگی نظام ساختاری مجموعه باشد وجود ندارد، تنها می‌توان به تعدادی از اسناد تصویری شامل نقشه‌ها اکتفا کرد. هدف از این مقاله باز ترسیمی از نقشه‌های موجود و ارائه سند تصویری مجموعه مذکور می‌باشد</p>	
۱۱	بررسی عملکرد کاخ گلستان در مشروعیت بخشی به حکومت قاجار	محمود نوری چپی
۱۲	بررسی و شناخت قابلیت‌های توریستی کاخ موزه گلستان به منظور توسعه صنعت گردشگری	پرویز رجبی کلوانی
چکیده	<p>موزه‌ها به عنوان یکی از مهمترین جاذبه‌های گردشگری جهان شناخته می‌شوند آنها کارکردهای گسترده در زمینه توسعه این کسب کار بزرگ جهان بر عهده دارند جذب گردشگران به مقاصد گوناگون و کسب تجربه ای لذت بخش و گذران اوقات فراغت مردمان ساکن سرزمین‌های مقصد از کارکردهای مهم موزه‌ها هستند اما از همه اینها گذشته و مقدم بر همه آنها موزه بعنوان سازمانی غیر انتفاعی در خدمت پیشرفت جامعه شناخته می‌شود که شواهد مادی مربوط به انسانها و محیط زیست آنها را گردآوری و حفاظت کرده، به تعبیر و تفسیر آنها می‌پردازد و آنها را به نمایش می‌گذارد. در تدوین این مقاله از روش توصیفی - تحلیلی برپایه مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شده است همچنین با استفاده از بازدید میدانی قابلیت‌ها و توان‌های موجود در کاخ موزه گلستان شتاسایی و مورد ارزیابی قرار گرفته و نهایتاً برای توسعه صنعت گردشگری به منظور افزایش در آمد و ایجاد اشتغال، کاهش خروج ارز، حفظ محیط، ایزاری در جهت حفظ ارزشهای اجتماعی و فرهنگی و ... راهکارها و پیشنهادهای ارائه شده است. و با ذکر این روش بنیادی که قابلیت‌ها و توان‌های کاخ موزه گلستان به منظور توسعه صنعت گردشگری کدامند؟ و براین فرض استوار است که موزه کاخ موزه گلستان می‌تواند مقصد مناسبی برای گردشگران باشد که جهت حفظ و توسعه آن باید برنامه ریزی نمود تا این میراث گرانبها نه تنها در کشور بلکه در سطح منطقه و جهان به همه معرفی تا از هنر معماری این نگین درخشان بهره‌گیرند.</p>	
۱۳	پژوهشی پیرامون تاریخ کتابخانه سلطنتی در کاخ گلستان تهران	نسرین مرجانی
چکیده	<p>کتابخانه‌ای که امروز از آن با عنوان کتابخانه سلطنتی کاخ گلستان یاد می‌شود، از دید فراهم آوردن نسخه‌های خطی و مرقعات و نگارگری‌های گردآمده در آن، کتابخانه‌ای بی‌نظیر است. به نظر می‌رسد از عصر صفویان به این سو تا طلایع قاجاریه، کتابخانه‌های سلطنتی و مجموعه‌های خصوصی شاهزادگان، علاوه بر دارا بودن نسخه‌های نفیس‌ار</p>	

<p>کتب خطی به زبان های پارسی و عربی ، برخی کتب چاپی اروپایی را نیز پذیرا بوده و در مجموعه های خویش جای داده بودند . این روند با بر آمدن قاجار شتاب بیشتری به خود گرفت ؛ چرا که ارتباط میان مغرب زمین با مردم مشرق در اواخر قرن هجدهم و در آستانه قرن نوزدهم میلادی وجهه دیگری به خود گرفته و وارد مراحل نوینی گردید. در ۱۲۶ سال از زمان سقوط دولت قدرتمند صفوی در سال ۱۱۳۵ هجری قمری تا جلوس ناصرالدین شاه قاجار بر تخت ، ایل قاجار را از مردمانی چادرنشین و عشیره ای جنگاور، به دودمان شاهی ایران مبدل شد که تمام افتخارات سلطنت ایران عهد اسلامی را به دوش خویش می کشید . یکی از این افتخارات که قرن ها مایه مباهات سلاطین و سردمداران ایرانی بود ، توجه ویژه ایشان به فرهنگ و به خصوص کتاب و کتابخانه بود و پدید آمدن کتابخانه های فراوان و پس پشت دار در قلمرو ایشان را می توان دلیل محکمی برای این ادعا دانست . ترک آشکار سنت های قبیله ای و ستیزه جویی با نظام های عشیره ای و نیل به راه و رسم پادشاهی و مظاهر آن در دوره سلطنت فتحعلیشاه قاجار پدید آمد . در زمانه وی ، دولت قاجار توانست علاوه بر استیلا بر ارکان مختلف حکومتی ، دربار و دیوانی افسانه ای و مورد پسند نظام پادشاهی ایران را پی ریزی نماید . شخص شاه و ذوق وشوق او برای تجمل و شکوه دربارش باعث بازسازی ابعاد مختلف سلطنتی او در مقایسه با سر سلسله قاجار گردید . در میانه چنین تغییراتی کتابخانه سلطنتی نیز در قصر سلطنتی نوپای گلستان برای خویش جایگاهی شایسته یافت و میراث دار آثار برجای مانده از کتابخانه حضرت اعلی ؛ کتابخانه شاهنشاهی صفوی شد.</p>	
<p>ندا رسولی</p>	<p>۱۴ تاریخچه موزه و زمینه های تشکیل آن در ایران (با تکیه بر منابع و اسناد تاریخی)</p>
<p>در این نوشتار به تاریخچه موزه و زمینه های تشکیل آن در ایران و تأثیراتی که ارتباط ایرانیان و اروپائیان با هم بر جامعه ایرانی گذاشته و موجبات تحولات تازه ای در جامعه آنروز گردید و هم چنین به شرایط اجتماعی و فرهنگی دوره قاجار و علل توجه ناصرالدین شاه برای تشکیل موزه ای به سبک اروپا پرداخته خواهد شد . برای بررسی این مسئله که زمینه های توجه به جمع آوری اشیاء و افتتاح مکانی به عنوان موزه در ایران از کی و کجا آغاز شده است ؛ به زمان های خیلی دورتر از افتتاح اولین موزه در ایران بر می گردد؛ در این رابطه به بررسی چند سفرنامه می پردازیم. در این نوشتار هم چنین به بررسی برخی چالش های موجود کنونی که در امر موزه دای وجود دارد با توجه به برخی اسناد که از موزه های تازه تاسیس دوره رضا شاه موجود است پرداخته شده ؛ و زمینه های تشکیل اولین اطاق موزه به دستور ناصرالدین شاه در کاخ گلستان تا ساخت و افتتاح اولین موزه رسمی در زمان رضا شاه، با تکیه بر منابع و اسناد تاریخی، مورد بررسی قرار خواهد گرفت .</p>	<p>چکیده</p>
<p>بابک شاه علی زادگان</p>	<p>۱۵ تئاتر مدرسه دارالفنون اولین تئاتر به شیوه اروپایی در ایران</p>
<p>مریم میرزایی تازه کندی- سیده سیما تسبیح سازان مشهدی- بهرام وزیری فراهانی</p>	<p>۱۶ جایگاه معماری موزه در هویت بخشی به شهر</p>
<p>فضاهای جمعی مطلوب و هماهنگ با فرهنگ، نیازهای اجتماعی و مناسب با شرایط محیطی را می توان ارزشی انکارناپذیر در مطلوبیت فضای زندگی شهری امروز به شمار آورد. موزه ها خود به عنوان یک فضای جمعی مطلوب حامل پیام و ناقل اندیشه و جهان بینی اند و دروازه های گذشته انسانها را به روی نسل امروز و آینده می گشایند. امروزه جوامع بشری نقش موزه را به عنوان نهادی پویا و سازنده پذیرفته اند و آنها را محلی برای تکامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی یک کشور دانسته اند. موزه ها نمادهایی از هویت شهری هستند. موقعیت شهری مناسب موزه می بایست در جهت از بین بردن فاصله فکری و فضایی موزه با بافت شهری اطراف آن و یا به عبارتی انسجام موزه با ساختار شهری باشد. در سال های اخیر و در میان فضاهای عمومی، موزه ها تنها سازه هایی هستند که امکان نوآوری های هنرمندانه در آنها وجود دارد. سبک معماری موزه مسئولیت دوگانه ای دارد، از یک سو انتقال موضوع اصلی موزه و نشان دادن تنوع و موقعیت و</p>	<p>چکیده</p>

	<p>از سوی دیگر یافتن روش مناسبی برای انعکاس ارزش های فرهنگی است. روش تحقیق حاضر تحلیلی-توصیفی است و هدف پژوهش بررسی تأثیر سبک و معماری موزه و عملکرد آن بر روی شهر و جداره های شهری و نقش آن در شناسایی هویت فرهنگی جامعه است.</p>
۱۷	<p>چشم اندازی تمام نما بر سیر تداوم و تحول کاخ گلستان محمد جواد مهدوی نژاد- سیده ریحانه زاهدی- نازنین عبادی</p>
چکیده	<p>تهران به عنوان قلب تاریخی ایران از پیشینه بسیار طولانی برخوردار است. اما تحولات اصلی و مهم شهرسازی آن تقریباً از دوران قاجار به وقوع پیوسته است. در واقع این دوران شروع فصلی نو در برنامه های عمرانی و نیز بروز عمده تحولات کالبدی می باشد. از این رو در پژوهش اخیر که به دنبال بازخوانی سیر تحولات صورت گرفته در مرکز حکومتی و سلطنتی تهران در گذشته (مجموعه ارگ تاریخی تهران با محوریت کاخ گلستان) می باشد، این دوره به عنوان نقطه آغازین بازه زمانی حدوداً ۱۵۰ ساله (از قاجار تا کنون) در نظر گرفته شده است. در فرایند این پژوهش پس از معرفی تحقیق، تاریخ تهران و ویژگیهای محله ارگ و کاخ گلستان در آن بصورت توصیفی بیان شده، و سپس به بیان تصویری آن با استفاده از نقشه های دو بعدی پرداخته شده و در نهایت نیز عوامل مورد توجه در شهرسازی هر دوره تاریخی جمع بندی می شود. در واقع هدف این گزارش بیان سیر تحولات صورت گرفته در تاریخ شهرسازی و معماری مجموعه ای تاریخی و با هویت در پایتخت ایران است که در این راستا از روش توصیفی- تحلیلی و با بکارگیری از ابزارهای بیان تصویری استفاده شده است. لازم به ذکر است که نتیجه این پژوهش بصورت یک جدول به ارائه سیاستها و عوامل مورد توجه در طراحی های هر دوره می پردازد.</p>
۱۸	<p>کاخ گلستان در سفرنامه های عصر ناصرالدین شاه قاجار سیده سمن کاشانی</p>
چکیده	<p>کاخ گلستان این نماد پرارزش تاریخ معاصر ایران و نگین انگشتی دارالخلافه تهران، همواره میزبان گردشگران و بازدیدکنندگان زیادی بوده است. بهویژه در دوره ناصرالدینشاه بهواسطه گسترش روابط سیاسی با سایر کشورها، سفرا، نمایندگان و سیاحان زیادی به ایران آمدند و سفرنامههای پرارزشی از خود بهیادگار گذاشتهاند. بیشتر این افراد در طول سفر خود از ارگ سلطنتی تهران و کاخ گلستان بهعنوان مقر حکومت ایران نیز دیدن کردهاند و مشاهدات و نظرات خود را دربارهی آن در سفرنامههایشان بیان کردهاند. همین مسئله دستمایهی مقالهی پیشرو است و در آن از لابهلای سطور این سفرنامهها به جمعآوری این نقطهنظرات و دستهبندی آنها پرداختم. حاصل این کار دستیابی به نتایجی است که با توجه به آنها بهخوبی میتوان با نقاط قوت وضعف کاخ گلستان که مجموعههای از هنر، ذوق و سلیقهی ایرانی را در طول زمان در خود به نمایش گذاشته است از دید بازدیدکنندگان خارجی آن آشنا شد. نکتهی قابل تامل دیگر که در خلال نوشتههای بازدیدکنندگان بدان دست یافتم رسیدن به نتایجی دربارهی طرز فکر ما ایرانیان و برخوردمان با آثار فرهنگی و هنری کشورمان در آن زمان است که به طرز جالب و معناداری قابل انطباق با شرایط کنونی ما در این زمینه است. این نکته نشان میدهد که مطالعهی سفرنامهها جدای از مسائلی که ممکن است با غرضوری و تعصب از سوی نویسنده نوشته شده باشد، امکان و بستر مناسبی است برای شناخت و آگاهی بیشتر ما ایرانیان از خودمان و تلاش در جهت رفع نواقص و کاستیها و حفظ و تقویت نقاط قوت .</p>
۱۹	<p>مجموعه ارگ تهران از دیدگاه سیاحان دوران ناصرالدین شاه قاجار زهرا پورشعبانیان</p>
چکیده	<p>کشور ایران از دیرباز به علت موقعیت خاص طبیعی، سیاسی، نظامی، اقتصادی و مهمتر از همه فرهنگ درخشان خود مورد توجه سایر ملل جهان بوده است. به خصوص در صد سال گذشته سیاحان متعددی از کشورهای مختلف اروپا و آسیا به ایران آمدهاند و آثار ارزندهایی تحت عنوان سفرنامه از خود به یادگار گذاشتهاند که از مآخذ مفید در باب تاریخ ایران است. بخشی از تاریخ ایران در ایام عهد ناصری در همین سفرنامهها بیان گردیده؛ که از جهت بیان نکات تاریخی، اجتماعی مرجع مهمی محسوب میشوند. از این میان در مجموعه آثار دوران قاجار مجموعه ارگ تهران (کاخ گلستان) به</p>

<p>عنوان بخش مهمی از فرهنگ و تاریخ این دوره در سفرنامه سیاحان اروپایی و آسیایی هم عصر ناصرالدینشاه با روایات گوناگونی توصیف گردیده است. پیشفرض بنیادین این پژوهش، نقش و اهمیت کاخ گلستان در سفرنامه سیاحان دوران ناصرالدینشاه می‌باشد، منابع مهمی که بررسی آن پژوهشگران را در تعیین جایگاه ارزشمند این مجموعه تاریخی یاری میرساند. نتیجه‌ی این پژوهش را می‌توان چنین مطرح نمود؛ میزان اهمیت مجموعه ارگ تهران در نوشته‌های سیاحان دوران ناصری به چه اندازه بوده است.</p>	
<p>معرفی برخی صنوف و مشاغل دوره ناصری بر مبنای اسناد تصویری و اسناد مکتوب در کاخ گلستان</p>	<p>۲۰</p>
<p>موزه همایونی کاخ گلستان نقطه عطف تحولات موزه داری عصر قاجار</p>	<p>۲۱</p>
<p>هیچ یک از اماکن تاریخی تهران با قدمت بیش از دو‌یست سال پایتختی آن، به لحاظ اهمیت با کاخ گلستان برابری نمی‌کند. این کاخ مجموعه‌ای از بناهای گوناگون است که قدیمی‌ترین بنای سلطنتی در شهر تهران محسوب می‌شود و طی ۱۳۵ سال حاکمیت سلسله قاجاریه مرکز سیاسی و اداری ایران بوده است. مجموعه کاخ گلستان سیر تحول و تطور معماری ایران را با تمام هنرهای وابسته به آن از دوران زندیه تا چند دهه پیش را باز می‌نمایاند. یکی از بخش‌های مهم این مجموعه تالار سلام یا موزه است که آثار هنری و تاریخی ارزشمندی شامل وسایل و هدایا به شاهان قاجار، نسخ خطی، آلبوم عکس‌های خاندان قاجار، تابلوهای نقاشی، گنجینه‌هایی از جواهر و گوهرهای گرانبها، قطعات نفیس از دوران صفویه تا افشار و زند و قاجار را در خود جای داده است تالار سلام یا تالار موزه همایونی از نظر ابعاد، جلال، شکوه و اقلام موجود در آن یکی از عالی‌ترین تالارهای موزه سلطنتی در دنیا محسوب می‌شود. ناصرالدین شاه قاجار طی سفرهای خارجی خود و آشنایی و تاثیر پذیری از تحولات مدرن و انقلابها و مطالعه در وضع ملل اروپایی سعی نمود تلاشهایی نوگرایانه در جهت تمایلات ترقی خواهانه و تحکیم سلطنت و استقرار نفوذ خویش در میان درباریان و اطرافیان به اجرا بگذارد. آگاهی از پیشرفت علوم و فنون و نهادهای نو در اروپای غربی به ناچار زمینه‌های فکری، برای اجرای اصلاحات و نوگرایی در ایران روزگار قاجار و ناصرالدین شاه را فراهم نمود. از جمله این تحولات ایجاد موزه همایونی در کاخ گلستان بود که با وجود نگاه غیر علمی و سلیقه‌ای و عدم برخورداری از همه‌ی ویژگی‌های یک موزه در ابتدا، توانست یکی از غنی‌ترین موزه‌های سلطنتی جهان به حساب آید. کاخ گلستان ردپای ظریفی از حکایت اولین قدم‌های مدرنیسم به سیستم استبداد زده ایران نیز دارد و سفرهای ناصرالدین شاه به اروپا در حکم گشایش دروازه‌ای به جهان خارج را داشته است. در این پژوهش سعی شده است بنیانها و چگونگی ایجاد موزه در ایران در زمان حکومت ناصرالدین شاه به بحث گذارده شود عواملی که اغلب آنها به گفته منابع معتبر متأثر از شخصیت ناصرالدین شاه و علائق و سلیق خاص ایشان بوده است.</p>	

معماری و تزئینات

"همایش ملی پژوهشی کاخ گلستان"

نویسنده - نویسندگان	عنوان مقاله	ردیف
زینب یوسفی زاده	اصول باغسازی ایرانی و نحوه کاربرد آنها در باغ گلستان	۱
باغ در طول تاریخ همواره به عنوان بخشی از استخوان بندی شهر و از مهمترین شاخصهای تعیین کننده‌ی کالبد و سیمای شهر بوده و همواره نقش هماهنگ کننده‌ی رابطه‌ی بین انسان و طبیعت را بر عهده داشته است. سرزمین ما از		چکیده

<p>روزگاری به داشتن فضاهای سبز وسیع و باغهای مصفا شهرت داشته، از اینرو شیوه‌های باغسازی آن همواره مورد توجه سایر ملل جهان قرار گرفته است، اما متأسفانه امروزه این فضاها مورد بی‌مهری و بی‌توجهی قرار می‌گیرند و دیگر نشانی از گونه‌های متعدد باغ ایرانی به راحتی یافت نمی‌شود؛ بنابراین آنچه باقی مانده است میراثی از گذشتگان است که ما برای حفظ و نگهداری آنها مسؤولیم. در این مقاله به معرفی باغ گلستان که از جمله باغهای تاریخی و ارزشمند ایران است، می‌پردازیم و نقاط مختلف باغ را از دیدگاه معماری مورد بررسی قرار می‌دهیم. این مقاله دربرگیرنده‌ی محور تاریخی باغ می‌باشد و بیانگر هندسه‌ی موجود در باغ ایرانی است. در طی این تحقیق در روش مطالعات کتابخانه‌ای سعی بر جمع‌آوری اسناد و مدارک تاریخی باغ شده است تا شناخت دقیق‌تر و جامع‌تری از تاریخ باغ به دست آید و تلاش می‌شود تا با رویکردی تحلیلی، نحوه‌ی کاربرد اصول باغسازی ایرانی به طور خاص در باغ گلستان، مورد ارزیابی و توجه قرار گیرد.</p>	
<p>کامران سخن پرداز</p>	<p>۲ بازتاب هنر ایران باستان در تزئینات وابسته به معماری کاخ گلستان</p>
<p>با آغاز سلسله قاجاریه و گزینش تهران به عنوان پایتخت، تزئین کاران این دوره به پیروی از سفارش دهندگان و بنیان اصلی سازه‌های معماری، گرایش آشکاری به بهره‌گیری از مضامین و عناصر تزئینی هنر ایران باستان در تزئینات وابسته به معماری بناهای این دوره داشته‌اند. در این مقاله با انجام مقایسه‌ای تطبیقی میان تزئینات وابسته به معماری مجموعه کاخ گلستان با عناصر تزئینی ایران باستان، به شناسایی و معرفی آن بخش از تزئینات وابسته به معماری این بنا که تحت تاثیر هنر ایران در دوره باستان طرح پردازی و اجرا شده‌اند، پرداخته شده است. عمده تزئینات این بنا که تحت تاثیر هنر ایران باستان شکل گرفته‌اند، شامل بازسازی نقشمایه‌ها و مضمون‌های رایج در دوران موسوم به دوران تاریخی (هخامنشی، اشکانی و ساسانی) است.</p>	<p>چکیده</p>
<p>منصور کرم زاده شیرانی - حشمت ا... متدین</p>	<p>۳ بازشناسی معماری تکیه دولت تهران (براساس اسناد و مدارک تاریخی دوره قاجار)</p>
<p>الهام صالح - سارا هرزندی - شهلا غفاری جباری</p>	<p>۴ بازشناسی و تحلیل عناصر باغ تاریخی کاخ گلستان</p>
<p>در زمان سلطنت ناصرالدین شاه، مسافرت‌های متعدد وی و رجال به غرب و اعزام محصلین و هنرمندان به اروپا سبب گسترش ارتباطات با فرهنگ غرب شد. از این دوره به تدریج مظاهر تمدن غربی بر کلیه امور زندگی دربار تأثیر گذاشت، که به طبع معماری و هنر باغسازی هم از آن بی‌تأثیر نبودند. باغ کاخ گلستان یادگاری به جا مانده از ارگ تاریخی تهران است. بسیاری از جهانگردان خارجی و سفرا و اروپائیان و آمریکائیان دیگری که در عهد ناصرالدین شاه به ایران آمده، این باغ را دیده و مطالبی راجع به آن نوشته‌اند، از نزهت و صفای باغ و طرح و آرایش آن تمجید و تحسین فراوان کرده و سلیقه ایرانیان را در باغ آرایبی ستوده‌اند. باغ ایرانی در تاریخ هنر باغسازی جهان با سبک و هویت ویژه خود شناخته می‌شود. پژوهش حاضر به دنبال بازشناخت اصول شکل دهنده باغ ایرانی در باغ تاریخی کاخ گلستان است. بررسی باغ کاخ گلستان این سؤالات را مطرح می‌کند که چه اندازه عناصر سازنده این باغ متأثر از باغ ایرانی بوده است؟ و کدام ویژگی‌های باغ کاخ گلستان بر گرفته از باغسازی اروپایی می‌باشد؟ روش تحقیق در این مقاله از نوع توصیفی - تحلیلی و جمع‌آوری اطلاعات به شیوه کتابخانه‌ای، به همراه مطالعات میدانی بوده است. نتایج حاصل بیانگر آن است که برخی از ویژگی‌های باغ همچنان در تداوم و پایبند با اصول باغ ایرانی می‌باشد اما در این میان برخی دیگر از ویژگی‌ها برگرفته از باغسازی غربی می‌باشد.</p>	<p>چکیده</p>

۵	بازنمود باغ تاریخی کاخ گلستان در آثار هنری دوره قاجار و پهلوی	حسن قاسمی نژاد رایینی
۶	بررسی اژدها کشی در کاشی های کاخ گلستان (تالار آیینه)	راهله عرفان منش - کلثوم بزی
چکیده	<p>اژدها جانوری است که در کهن ترین سنن نماد ویرانکاری و نیز آب و آبادانی بوده است. روزگاری دراز اساطیرشناسان می پنداشتند که اژدها نمایشگر ستر و انگیزه پیشرفت بشر است و سرگذشت بشر سراسر کوششی است برای رهایی یافتن از قدرت درهم شکننده اژدها. سیمای اژدها در تاریخ اساطیری ایران، در نهایت سهمناکی، زشت رویی و پلشتی است. آنها از نخستین یاران اهریمن می باشند که آفرینش نیکوی اورمزد را آشفته می نمایند؛ ولی توانایی تباہ آن را ندارند. (یشت ۵، بندهای ۳۱-۲۹ و ۴۳-۴۱ و نیز یشت ۱۵، بندهای ۲۱-۱۹). در کاشیکاریهای تالار آینه کاخ گلستان با تصویر اژدها و کشتن اژدها به تعداد فراوان برخورد میکنیم؛ برای این منظور و نزدیک شدن به مفهوم تام و جامع درباره کیفیت مضمون "اژدها و اژدها کشی" در سنت حماسی ایران، در این مقاله به بررسی شاهنامه و بخشی از منظومه های پهلوانی پس از آن (بانوگشَب نامه، برزنامه، برگزیده سام نامه، بهمن نامه، جهانگیرنامه، شهریارنامه، فرامرنامه، کک کوهزاد، کوش نامه، گرشاسب نامه، و همای نامه) پرداخته شده و برجسته ترین نکات، ویژگیها و اشارات این بن مایه از آنها استخراج و تحلیل گردیده است. تا اهمیت این نقش را در کاشیکاریهای تالار آینه کاخ گلستان نشان دهیم.</p>	
۷	برسی انواع نقوش گیاهی در کاشی های هفت رنگ محوطه کاخ گلستان	زهرا قاسمی
چکیده	<p>نقوش گیاهی به عنوان عناصر تزئینی در بسیاری از صنایع هنری ایران از جمله تزیینات وابسته به معماری همواره م استفاده قرار گرفته اند. قطعا مجموعه کاخ گلستان یکی از شاخص ترین بناهای به جای مانده از دوره ی قاجار است. کاشی های هفت رنگ، یکی از عمده ترین تزیینات به کار رفته در معماری این مجموعه را به خود اختصاص داده اند. به جرات می توان گفت در این کاشی ها انواع نقوش گیاهی به عنوان طرح اصلی یا در غیر این صورت به عنوان نقوش فرعی و عناصر پر کننده ی فضا همواره مورد استفاده بوده اند. این مقاله با هدف پاسخ به این پرسش که انواع نقوش گیاهی در کاشی ها چندرنگ محوطه ی کاخ گلستان کدامند؟ به بررسی و طبقه بندی انواع نقوش گیاهی در کاشی های هفت رنگ محوطه ی کاخ گلستان و تطبیق نقش مایه های گل ها و گیاهان طبیعت گرای موجود در این کاشی ها با نموده های واقعی و ملموس در طبیعت می پردازد. با مشاهدات انجام شده در نگاره های گیاهی کاشی های محوطه ی کاخ گلستان، می توان این نقوش از لحاظ شیوه ی طراحی و شکل ظاهری را به دو گروه عمده تقسیم نمود:</p> <p>اسلیمی ها، ختایی ها و گیاهان تجریدی</p> <p>گل ها و گیاهان طبیعت گرا</p> <p>نقوش گیاهی به شکل چرخش های اسلیمی و ختایی و همچنین گیاهان طبیعت گرا در زمینه ی کاشیهای هفت رنگ این دوره به وفور دیده می شوند. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش، بیشتر بر پایه مطالعات میدانی و تا حدودی کتابخانه استوار است و شیوه ی تدوین اطلاعات آن توصیفی - تحلیلی می باشد.</p>	
۸	بررسی بصری نقوش نمای بیرونی کاخ گلستان	دکتر کامران افشار مهاجر
۹	بررسی پیشینه گل روزت (با نگاهی به تزیینات کاخ گلستان)	سارا اخوان - اکرم مظفری - محمد رجبی
چکیده	<p>آخرین بازمانده از دوران طلایی هنرهای اسلامی را می توان دوره قاجار برشمرد. در این دوره به تزیینات توجه فراوانی شده که آنرا در کاخ ها و منازل مسکونی مهم این زمان می توان مشاهده کرد. نظر به اینکه با شروع سلسله قاجار گرایش آشکاری به بهره گیری از عناصر تزیینی هنر ایران باستان بالاخص هنر باشکوه دوره هخامنشی در تزیینات وابسته به معماری بناهای این دوره داشته اند، در این مقاله سعی بر آن شده به شناسایی و بررسی روند شکل گیری یکی از نقش مایه های موجود که در هر دو دوره قاجار و هخامنشی مشهود است بپردازیم. طراحی گل روزت در تزیینات کاخ گلستان متأثر</p>	

<p>از هنر ایران باستان بوده، که نمونه فراوان آنرا در حجاریه‌های تخت جمشید دوره هخامنشی می بینیم. روزت نام گلی است دارای ۱۲ پر، که آثار آن را می توان در تمامی هنرهای دوره هخامنشی دید. این گل با همان ویژگی در هنر قاجار و در بناهای این دوره بکار گرفته شده است. ریشه یابی این نقشمایه در دوره های گذشته قابل بررسی می باشد.</p>	
<p>محدثه ابراهیمی – دکتر مهران هوشیار</p>	<p>۱۰ بررسی تخت های درباری قاجار از منظر فرم و نقش</p>
<p>تخت سلطنت به شکل نیمکت، صندلی یا نشیمنگاهی با پشت انداز، مزین به جواهرات و فلزات گران بها ساخته می شد و سلاطین در مراسم تاجگذاری یا روزهای بار و سلام بر آن می نشستند. از دوران قاجار نیز سه تخت سلطنتی باقی مانده است که عبارت اند از تخت مرمر، تخت طاووس و تخت نادری، که با استناد بر ابیات نوشته شده بر آنها می توان گفت هر سه در زمان فتحعلی شاه ساخته شده اند. هر یک از این تخت ها سرشار از نقوش و تزئیناتی هستند که در اوج زیبایی با استفاده از طلا و سنگ های قیمتی بر روی آن ها حک شده اند. گردآوری اطلاعات در این پژوهش با استفاده از روش کتابخانه ای، میدانی و مشاهده ای صورت گرفته است و روش تحقیق تاریخی، توصیفی است. هدف پژوهش پیش رو تجزیه و طبقه بندی فرم و نقوش تخت های مذکور به منظور پاسخگویی به این پرسش هاست که نقوش غالب در تخت های درباری قاجار چه بوده است؟ و آیا فرم و نقوش این تخت ها بر یکدیگر تأثیرگذار بوده اند؟ که بر اساس مطالعات و بررسی هایی که در این پژوهش صورت گرفته است می توان نقوش غالب در این تخت ها را نقوش گیاهی، جانوری (واقعی و افسانه ای) دانست، همچنین از آن جا که هر سه تخت در دوران حکومت یک پادشاه یعنی فتحعلی شاه ساخته شده اند و ساخت دو عدد از این تخت ها (مرمر و طاووس) در یک شهر یعنی اصفهان صورت گرفته است اشتراکاتی میان آنها وجود دارد و بر یکدیگر تأثیرگذار بوده اند</p>	<p>چکیده</p>
<p>گل آرا خواجه جهرمی- رها مقصودی</p>	<p>۱۱ بررسی تطبیقی پیکره های شیر سنگی کاخ گلستان با شیر های سنگی محافظ چین</p>
<p>آمنه یوسفی</p>	<p>۱۲ بررسی تطبیقی تکنیک ها و نقوش دو ارسی عمارت بادگیر و تخت مرمر در کاخ گلستان</p>
<p>مشاهده و بررسی طرح و ساخت پنجره در معماری دوره قاجار نشان می دهد که پنجره جدا از نقش کاربردی خود، بستری مناسب برای خلق آثار هنری بدیع را پدید آورده است. در این میان، تنوع تکنیک ها و نقوش در دو ارسی عمارت بادگیر و تخت مرمر واقع در کاخ گلستان سبب شده است تا از جمله شاهکارهای هنر ارسی سازی دوره قاجار محسوب شوند. استفاده از تکنیک های مختلف چوبی به خصوص قواره بری زمینه مناسب برای خلق نقوش بدیع در این دو ارسی را پدید آورده است. با توجه به خلاء نسبی علمی- تحقیقاتی در رابطه با ارسی ها، به خصوص تکنیک های چوبی استفاده شده در آنها و نظر به اینکه همواره بهترین نمونه آثار هنری را می توان در مراکز حکومتی یافت پژوهش حاضر بر آن است تا با استفاده از روش تحلیلی- توصیفی و انجام تحقیقات کتابخانه ای و میدانی در زمینه دو ارسی پر کار کاخ گلستان به ارزیابی و مقایسه تطبیقی آنها بپردازد. یافته های تحقیق نشان می دهد که همواره بین تکنیک ها و نقوش به کار رفته ارتباط مستقیمی وجود داشته و قواره بری به عنوان تکنیک غالب نقش ویژه ای در تزیینات این دو ارسی بازی کرده است.</p>	<p>چکیده</p>
<p>اکرم خلیلی پور- دکتر محمود طاووسی</p>	<p>۱۳ بررسی تطبیقی معماری و هنرهای جنبی دوره صفویه و قاجار (بررسی موردی عمارت عالی قاپو دوره صفویه با شمس العماره کاخ گلستان دوره قاجار)</p>
<p>گلناز سلاخی</p>	<p>۱۴ بررسی تکنیک های و شیوه های تزئین در اشیاء فولادی دوره قاجار موجود در کاخ موزه گلستان</p>
<p>در حوزه هنرهای صناعی و بویژه فلزکاری، از سویی تزیینات با تکنیک های سازنده شان وابستگی های مستقیمی دارند و</p>	

چکیده	<p>از سوی دیگر با نوع کاربرد شیء در ارتباطند. هنرمندان صنعتگر عصر قاجار با اطلاع از خواص فولاد این رابطه دو سویه را به خوبی درک کرده و از عهده برقراری این ارتباطات بر آمده اند که حاصل کار ایشان پیدایش محصولات بی نظیری در هنر فولادسازی است. در همین راستا استفاده از تکنیک های نوظهور و شیوه های نوین سبکی در تصویرگری و آرایه سازی، راهگشا بوده که در این مجال بدانها پرداخته و تزیینات و نقوش آراینده اشیاء فولادی با تکیه بر مطالعه اسلوب های به کار برده شده و ارتباطات فی ما بین تزیینات و تکنیک ها در فولاد سازی دوران قاجار با ارایه مصادیق و شواهدی از اشیاء فولادی موجود در کاخ موزه گلستان بررسی شده اند. از سوی دیگر مقاله حاضر به بررسی ویژگی های متالوژیکی و خصوصیات ساختاری فولاد به عنوان دست مایه کار فلزکاران دوران قاجار می پردازد. بر مبنای همین ویژگیهاست که فولاد حایز شرایط بخصوصی می شود که پذیرش تزیینات و تکنیک های متمایزی را ممکن می سازد.</p>
۱۵	<p>بررسی رابطه سازه و معمار در بنای شمس العماره تهران منصور کرم زاده شیرانی- نسیم صفاری</p>
۱۶	<p>بررسی علایق فردی سلطانی با نگاه به نقوش کاشیهای کاخ گلستان (با مقایسه بهرام گور) کلثوم بزى- راهله عرفان منش</p>
چکیده	<p>توجه به مضمون نقوش و پیوند آن با سلیقه و نگاه شخص سلطان از نکاتی است که به نظر می رود اغلب از نظر دور مانده است. اینکه دلیل واقعی این نقش ها چه می توانسته باشد. برای پی بردن به این نکته، توجه به سیر تزیینات کاخهای سلاطین دوره های مختلف ضروری به نظر می رسد. هرچند علایق سلاطین قاجار به علت رفت و آمد به فرنگ، بسیار تحت تاثیر فرهنگ و هنر آن سامان قرار گرفت و هنر مجموعه کاخ گلستان نیز تلفیقی از هنر و داستانهای کهن ایرانی با تکنیک ها و گاه عناصر غربی است، اما توجه به فردیت سلطان و علایق و کمبودهای روانی وی نیز موضوعی قابل ملاحظه است. تامل در ناتوانی های سلاطین قاجاری در شناخت خود و نیازها و عدم درک واقعی از فرهنگ کهن باعث نوعی از خود بیگانگی شده که در هنر این دوره و تزیین کاخ سلطان نمود یافته است. بازنمایی داستانهای حماسی و عاشقانه ی کهن، علاوه بر تقلید و احساس نزدیکی و قدرت نمایی توخالی، به نوعی ارضای غرایض فردی سلطان نیز بوده است.</p>
۱۷	<p>بررسی نقوش دربهای قاجاری در مجموعه کاخ گلستان امیر فرید- فهیمه سادات گرامی</p>
چکیده	<p>بررسی نقوش در معماری اسلامی که شامل دوره ها و مکاتب مختلف می باشد مملو از آثاری است که در آن هنرمندان از روش ها ، مواد،نقش و فرم های مختلفی برای خلق آثارشان بهره برده اند و هر اثر هویت عصر خویش را آشکار می سازد. در این میان کاخ ها از نظر معماری بسیار مهم تلقی می شوند و هنرمند را قادر می ساخته در تک تک عناصر آن نقش خیالرا به نهایت خلق کند. یکی از عناصر کاخ ها درب ها هستند که بیان کارکرد و نقوش آن ، از اهمیت خاصی برخوردار است. نقوش به کار رفته در درب های قاجاری کاخ گلستان انواع مختلفی دارد که شامل نقوش هندسی،نقوش گیاهی،نقوش حیوانی،نقوش تلفیقی می باشند که در جای خود به آن ها پرداخته خواهد شد. پژوهش حاضر که بررسی نقوش درب های چوبی قاجاری کاخ گلستان است از نوع توصیفی، با تجزیه ی بصری ، زیبایی شناسانه می باشد که با روش گردآوری داده ها از طریق اسنادی - کتابخانه ای و مشاهده ای صورت گرفته است. هدف از این پژوهش بررسی طرح ها و تنوع نقش های به کار رفته در دربهای کاخ گلستان است و هم چنین پرداختن به سوالاتی نظیر؛ شاخصه های اصلی نقوش درب های چوبی قاجاری کاخ گلستان چیست؟ سیر تحول نقوش در درب های مذکور چگونه بوده است؟ چه ارتباطی بین نقش و فرم درب های مذکور وجود دارد؟</p>
۱۸	<p>بررسی نمود مدرنیته در ساختار نمای کاخ های مجموعه گلستان با محوریت کاخ شمس العماره سارا بهمنی کازرونی- محمدرضا بابایی</p>
	<p>بررسی نمود مدرنیته در ساختار نمای کاخ های مجموعه گلستان موضوع این پژوهش است. اهمیت این موضوع از آن روست، که با نگرش بر روند شکلی و هندسی نما در معماری عصر ناصری به ویژه در مجموعه کاخ های گلستان، علاوه بر</p>

چکیده	<p>تحلیل دیدگاه ها و رویکردهای متفاوت؛ با هدف تبیین و تشریح ساختار نما در ابنیه مذکور و پیگیری آن در قالب هندسه و تناسبات معماری؛ می توان به تعریف شاخص ها و معیارهایی کالبدی پرداخت، که در راستای نیل به نمود های مدرنیته در دوره ای گذار در معماری ایران واجد معنا می گردد. این مطالعه در حیطه تحقیقات بنیادین و بر اساس روش اسنادی، محتوای متن و تاریخی تحلیلی است. که با گردآوری اطلاعات از طریق اسناد و کتب در نمونه کاخ شمس العماره مجموعه گلستان و به روش پیمایشی- تحلیلی بررسی گردیده است، ضمن آنکه ابزار گردآوری داده ها عکس و نقشه بوده است. چهارچوب نظری این تحقیق بر اساس هندسه اسلامی و تاکید بر تناسبات و بسط این مقوله با بحث پیرامون دیدگاه های هندسی مدرنیته می باشد که مبنی بر ترکیب شکلی احجام و نشانه های بصری در حوزه درک عوامل و عناصر فضا و محیط شکل گرفته است. بر این اساس تحلیل اطلاعات موجود نشان می دهد که مجموعه ای از تناسبات در دو شاخص کلی تناسبات افقی و عمودی در بنای شمس العماره و عناصر کالبدی چون: ازاره ، کتیبه، ضخامت سقف و..... بنا بر نوع استفاده و مبانی نظری ، می توانند به نوعی نمود هایی از مدرنیته در معماری عصر ناصری را سامان دهند.</p>
۱۹	<p>بررسی نقوش کاشیکاری کاخ گلستان و حیده سلیمانی معز</p>
چکیده	<p>یکی از عناصر مهم در معماری ایران، تزییناتی است که در سطوح داخلی و خارجی استفاده می شده است. از جمله این شیوه های تزیین که سابقه ای طولانی در تاریخ ایران دارد، کاشیکاری است. هنرمند کاشیکار با استفاده از انواع نگاره ها به نمایش عقاید، باورها، آداب و به بیانی کلی جلوه های فرهنگی جامعه خود می پرداخته است. هنر کاشیکاری هر دوره تحت تأثیر عوامل گوناگونی چون عوامل اقصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... سبک تزیینی خاص خود را داشته و قابل بررسی و تفکیک می باشند. دوره قاجاریه مصادف بود با تحولات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی عظیمی که در اروپا به وقوع پیوست و ایران نیز تحت تأثیر این تغییرات قرار گرفت. از جمله هنر کاشیکاری که همچون دیگر هنرها و صنایع این روزگار بازگوکننده تحولاتی است که در جامعه ایرانی به وقوع پیوست. نقوش کاشیکاری کاخ گلستان که متأثر از هنر اروپا و ادامه هنر بومی ایران است، از مهمترین جلوه های هنری و منبعی جامع در بررسی هنر این دوره است. لذا در این مقاله جهت تعیین نقوش تزیینی کاشی های کاخ گلستان و بررسی نفوذ هنر اروپا به بررسی میدانی این نقوش بر اساس نقش، میزان مهارت هنرمند، تعیین وام گیری ها پرداخته شده است. نخست تاریخچه کاخ گلستان بررسی شده و سپس ویژگی های هنر کاشیکاری دوره قاجاریه عنوان گردیده است. در بخش بعدی طرح و نگاره کاشی ها مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به نقوش و صحنه های به کار رفته در تزیین کاشیهای کاخ گلستان، و کیفیت نقش ها به نظر می رسد طراحان این نقوش در یک درجه مهارتی برابر قرار نداشته اند یا از مهارت خود بهره کامل نبرده و به طرحی سرسری اکتفا کرده اند. همچنین هنرمند تلفیقی از عناصر بومی هنر ایران و هنر اروپا ایجاد کرده و شیفتگی خود را نسبت به سبک زندگی اروپایی در طرح این منظره ها به نمایش گذاشته است.</p>
۲۰	<p>بررسی ویژگیهای دیوارنگاری در ایران با مقایسه کاخ گلستان و نارنجستان قوام کریم اسکندری</p>
۲۱	<p>تبیین آداب اجتماعی در نگاره های کاخ گلستان حمیدرضا صافی</p>
چکیده	<p>در این مقاله آداب اجتماعی و تشریفات درباری را از نگاره های کاخ گلستان استخراج کرده ایم و به صورت اجمالی با آداب امروزه مطابقت داده ایم. جایگاه افراد، نحوه ایستادن یا نشستن، مناصب درباری بررسی شده است. از تعداد بسیار زیاد نگاره های بررسی شده ، فقط به چند مورد بسنده شده است که در زیر آورده و توضیح داده ایم.</p>
۲۲	<p>تجلی بنای شمس العماره در مجموعه کاخ گلستان جواد شکاری نیری- فاطمه قریب</p>
	<p>در این مقاله ابتدا به معرفی اجمالی مجموعه باغ گلستان پرداخته میشود و در ادامه به بررسی مرتفعترین بنای این مجموعه - شمس العماره- خواهیم پرداخت. در این بخش که پیکرهی اصلی مقاله را تشکیل میدهد به بررسی کلیات</p>

چکیده	تاریخی بنا، عملکرد و شکل کالبدی ساختمان، منبع الهام، سبک، مصالح و سازه، عناصر و تزئینات شمس العماره پرداخته میشود. در هر یک از این بخشها سعی شده است که مهمترین مطالب مورد پژوهش به طور مختصر ارائه شود تا مورد استفادهی محققین قرار گیرد. آنچه در طراحی این بنا مشهود است، بدون شک الهام گرفتن از نمای کلیساهای شیوه گوتیک فرانسوی همانند کلیسای نوتردام در طراحی این بنا میباشد.	
۲۳	تحلیل ارزشهای فرهنگی کاشیکاری زیر لعابی ازاره های سرسرای وردی کاخ گلستان با رویکرد به بررسی گفتمان های فرا روایت در نقاشی عصر قاجار	رضا وحیدزاده- فریده تظهیریمقدم- صدیقه نادری جلودار - طراوت بیرمی
۲۴	حکمت وجودی تزئینات در معماری اسلامی	
چکیده	هنر اسلامی از دیرباز به لحاظ جاذبه های بصری و معنوی خویش مورد توجه هنرشناسان شرقی و غربی بوده است. در این میان کمبود اطلاعات در زمینه مفاهیم عمیقی که همواره در بطن اثر نهفته است؛ منجر به برداشت های نادرستی از اجزا آن شده است. شاید غفلت اندیشمندان مسلمان و یاعلم زیاد تعالیم اسلامی در ایجاد چنین برداشت هایی موثر بوده است. در مقاله حاضر سعی بر آن است تا با برشمردن دلایل محتوایی ایجاد تزئینات در معماری اسلامی ایران و با رویکردی معنا گرایانه، پاسخ ردی به همه ی نظریات نادرست در این زمینه ها ارائه شود. در این راه از روش تحقیق کیفی برای پژوهش استفاده شده است. در این روند مشاهده شده که، صور هنری با بهره گیری نمادین از تعالیم آسمانی اسلام، در تمامی بناهای پس از اسلام و به خصوص بناهای مذهبی، سعی در القا معانی با ارزش معنوی به ناظران را دارند؛ و از این دیدگاه نه تنها نقش تزئیناتی صرف را نخواهند داشت بلکه مجرای برای آرایه الگوهای دینی و تداعی مفاهیم آسمانی آرایه می کنند و وظایفی چون آموزش همگانی، تقویت روحیه خداپرستی و رهانیدن انسان ها از غفلت های دنیوی را نیز به عهده دارند.	
۲۵	خوراک خام به مثابه عنصری فرهنگی بر دیوارهای کاخ گلستان	سمینه خوبی
۲۶	دریچه ای روبه جلوه های ناب هنر چوب کاخ گلستان	الهه شهزاد- الهه احسانی منش
۲۷	سیر تحولات باغ گلستان به عنوان باغ ایرانی و منظر جدید آن	
چکیده	یکی از جلوه ای ذوق ایرانیان، باغ ایرانی است که عشق به زندگی و طبیعت را به نمایش می گذارد. شکوه آفرینش پارسی را در باغ های ایرانی منجمله در باغ گلستان می توان مشاهده نمود. مجموعه کاخ گلستان یادگاری به جای مانده از دوران شاه طهماسب اول است. این کاخ در طول صد و پنجاه سال شاهد تغییرات بسیاری بوده است. باغ گلستان قبل از این که به شکل باغی یکپارچه درآید از باغچه های متعددی با نام های ویژه ای مانند نارنجستان، سروستان و... تشکیل می شد. این باغ در دوران پهلوی همزمان با تخریب قسمتی از ارگ دچار تغییرات بسیاری گردید و به صورت باغچه هایی با اندازه های مختلف درآمد به گونه ای که در دوره معاصر دیگر از آب نماها و استخرهای وسیع اثری باقی نیست و تنها چند حوض باقی است. در این مقاله با توجه به موضوع «سیر تغییرات و تحولات باغ گلستان به عنوان باغ ایرانی و منظر جدید آن» گردآوری داده ها به روش میدانی و کتابخانه ای است.	
۲۸	عناصر معماری غرب در معماری ایران، تلفیق بررسی نمونه موردی شمس العماره	سیدمحمد مهدی آل یاسین، فرناز شاه پوری
چکیده	این مقاله کوشیده است از دیدگاهی غیر جانب دارانه به بررسی نحوه حضور عناصر غربی در معماری ایران با تمرکز بر نمونه موردی "شمس العماره" یکی از عمارت های مجموعه تاریخی کاخ گلستان پرداخته شود. اهمیت بررسی این حضور از این حیث است که الحاقات و عناصر وارداتی به معماری ایران هم مانند عناصر اصیل و بومی باید مورد بحث و مطالعه قرار گیرند تا نقش آنها در معماری ایرانی مشخص شود؛ زیرا تداوم و بقای معماری اصیل ایرانی و شکوفایی استعدادهای بومی وابسته به تصویر واضح و روشنی از تاریخ معماری ایران استدر این راستا برای دستیابی به شناخت این عناصر و بررسی علل حضور آنها و همچنین نحوه حضور آنها در معماری ایران ابتدا به مطالعه تاریخ معاصر ناصرالدین شاهی و	

<p>نحوه تعاملات ایران و غرب پرداخته شده است و در ادامه به تفکیک، این عناصر معرفی و بررسی شده اند و پیرامون نحوه تلفیق و مقبولیت آنها و تغییراتی که به واسطه ورود به ایران در این عناصر ایجاد شده بحث شده است. در پایان منتج شده است که فرهنگ غنی ایرانی توانسته از الگوهای غربی مطابق با خواسته ها و نیاز های خود بهره برداری کند؛ به گونه ای که استفاده از عناصر غربی در معماری ایران نه به شکل یک تلفیق بلکه به عنوان یک تعامل سازنده که منجر به خلاقیت شده موثر واقع گردیده.</p>	
<p>بهنام ابوترابیان - الناز نجفی</p>	<p>۲۹ قصر ناصری طهران، تلاش برای بازنمایی مجموعه اندرونی و حرمسرای قصر سلطنتی طهران در اواخر سلطنت ناصرالدین شاه قاجار</p>
<p>چکیده اندرونی قصر شاهان قاجار در پایتختشان یکی از ناشناخته ترین و گمنام ترین بخش های شهرمان است. همراه با این بی نام و نشانی، تهران بخشی از هویت تاریخی و زندگی شهری و سنت معماری و ساختار کالبدیش را نیز از دست داده است. حرمسرای شاهان قاجار، در هر کتاب و مقاله ای که به بررسی تاریخ اجتماعی - سیاسی آن دوران می پردازد، جایگاهی ویژه و حساس دارد اما اطلاعات و داده ها از وضعیت کالبدی آن هیچ است. در واقع دانسته های ما از این پدیده تاریخی بواسطه نقص دانش درباره وجه معماری و شهرسازی آن نیمه کاره و ناشایست است. ما در این نوشتار، در قالب معمار، تلاش کردیم تا با اندک اسنادی که از گوشه و کنار گردآوری شده است دست به بازنمایی این مجموعه در دوره ای کوتاه از عمرش بزیم که مربوط به یک و نیم دهه پایانی سلطنت مقتدرترین و پرسابقه ترین سلطان قاجار می شود. مجموعه کوشش هایمان را به صورت مستند در این گزارش عرضه می کنیم تا در صورت دسترسی به منابع تازه یاب یا نادیده کار قابل بسط و بهبود باشد.</p>	<p>چکیده</p>
<p>سید محمود میرعزیزی</p>	<p>۳۰ کاشیهای نقش برجسته سرسرای تالار اصلی کاخ گلستان</p>
<p>مهرناز بوداغ</p>	<p>۳۱ گونه شناسی معماری ابنیه مجموعه کاخ گلستان</p>
<p>علی اسدپور</p>	<p>۳۲ الگوهای بازنمایی فضای شهری در منظره پردازی کاشی کاریهای کاخ گلستان</p>
<p>سمیرا عرب</p>	<p>۳۳ معرفی خاتم کاری شده در کاخ موزه گلستان</p>
<p>مریم کیان اصل</p>	<p>۳۴ معرفی بخشی از کاشیهای هفت رنگ شمس العماره</p>
<p>شمس العماره که به لحاظ ارتفاع و فرم ساختمان یکی از شاخص ترین بناهای دوره قاجار است ، نقطه عطفی در تاریخ معماری ایران محسوب می شود چرا که کلاه فرنگی و برج ساعت آن جایگزین بادگیر ها، گنبد ها ، طاق ها و مناره ها شد. تزیینات وابسته به بنا در کاخ شمس العماره مانند فرم بنا تلفیقی از تزیینات ایرانی و فرنگی است. اغلب سطوح بیرونی و درونی این کاخ با کاشی تزیین شده و کمتر اتاقی در بنا یافت می شود که فاقد کاشیکاری باشد. اغلب نقوش با الهام از نقوش اروپایی است که به صورت طبیعت گرایی ترسیم شده اند. کاشی های عمارت خوابگاه را که در آغاز حکومت رضا خان پهلوی برجیده و در انبار نگهداری می شد را با شروع مرمت کاخ شمس العماره در سال ۱۳۳۶ ه.ق برای نوسازی سطوح آسیب دیده استفاده کردند. به دلیل تعجیل در عملیات باز سازی و عدم بکارگیری مرمتهکاران متخصص ، برخی از این کاشی ها مانند طرح اولیه در محل جدید چیده نشد. کاشیهای نمونه سازی شده برای این کاخ نیز تقلید نازلی از کاشی های قاجاری و حتی مدرن بودند. نقوش تزیینی کاشی هایی که در کف تالار آینه نصب شده بسیار متنوع هستند و از نقوش کارت پستالی و گچبری الهام گرفته شده است ولی چند قاب کاشی نگاره بزرگ در نمای بیرونی حالت روایتی دارند و از موضوعات واقع گرا ، اسطوره ای و افسانه های ملی برگرفته شده است.</p>	<p>چکیده</p>
<p>آزاده محبعلی</p>	<p>۳۵ معرفی تالار سلام و گزارش مرمت یک سند تاریخی متعلق به مرکز اسناد و آرشیو کاخ گلستان</p>

چکیده	<p>کاخ گلستان یکی از زیباترین و کهن ترین بناهای پایتخت در دویست سال اخیر می باشد که در ضلع شمالی میدان پانزده خرداد (ارگ سابق) تهران قد برافراشته است و روزگاری مانند نگین در میان ارگ می درخشید. برپایی ارگ تاریخی تهران به دوره حکومت شاه طهماسب اول صفوی بر می گردد. ارگ تهران در زمان کریمخان باز سازی شد و در دوره قاجار به محل دربار و سکونت پادشاهان این سلسله اختصاص یافت. در زمان فتحعلیشاه و ناصرالدین شاه قاجار بناهای متعددی در داخل ارگ تهران احداث شد. بخشهای مختلف این مجموعه در حال حاضر عبارت است از: ایوان تخت مرمر، خلوت کریمخانی، تالار سلام، تالار آینه، تالار برلیان، قصر شمس العماره، عمارت بادگیر و حوضخانه وسیع آن، چادر خانه، تالار الماس و کاخ ابیض. در این مقاله ابتدا به معرفی تالار سلام پرداخته که به آن موزه مخصوص هم می گویند، سپس مراحل مرمت یک سند متعلق به مجموعه کاخ گلستان شرح داده می شود. این تالار (سلام) از همان آغاز کار به منظور تشکیل موزه بنا گردیده بود و نخستین موزه سلطنتی و دولتی در ایران بود که توسط ناصر الدین شاه قاجار تاسیس گردیده و همچنین اولین ساختمان موزه رسمی ایران می باشد که هم اکنون برای بازدید علاقه - مندان به تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران دایر است. کتابخانه ایی که اکنون بنام کتابخانه کاخ گلستان است پیش تر نام کتابخانه سلطنتی را بر خود داشت. این مجموعه کم نظیر با نسخه ها و آثار زیبا و مصور نفیس خود بخشی از میراث مکتوب فرهنگی کشور را تشکیل می دهد. مرکز اسناد مجموعه فوق دارای حدود ۵۰۰۰۰۰ برگ سند که متعلق به دوره قاجار و پهلوی می باشد که بر اساس عملکردشان می توانند اداری، مالی، مکاتبه ای و ... است. سند انتخاب شده برای حفاظت و مرمت متعلق به مرکز اسناد مجموعه کاخ گلستان است که به عنوان جیره کارکنان کشیکخانه مبارکه شناخته شده است. لذا سند مذکور پس از مراحل مستند نگاری، فن شناسی، نمونه بردای و آسیب شناسی با روش علمی، مرمت و استحکام بخشی شد که مراحل مرمت، تصویر برداری و مستند نگاری گردید.</p>
۳۶	<p>مفهوم نمادین تصویر نبرد شیر و اژدها در کاشیهای کاخ گلستان</p> <p>مهدی حیدری</p>
۳۷	<p>نقاشی رنگ و روغن روی کاشیهای لعابدار کاخ شمس العماره</p> <p>مریم کیان اصل - آناهیتا مداحی</p>
چکیده	<p>با افزایش سفر به اروپا در دوره ناصری ، هنر اروپا یی نفوذ خود را در معماری و سای هنرهای مستظرفه بر جای گذاشت. تماطی ناصرالدین شاه به داشتن بناها و تزیینات وابسته به آن به سبک غربی ، موجب احداث بناهایی مانند شمس العماره شد. برای ساخت و تزیین شمس العماره که بنایی چهار طبقه و در نوع خود منحصر بفرد بود، نهایت تلاش و سرعت در تکمیل آن به عمل آمد. برای تزیین ارگ سلطنتی هنرمنداری از شهرهایی چون اصفهان ، شروز، کاشان و تبریز به پایتخت آمدند. این هنرمندان در رشته هایی مانند کاشی نگاری، گچ نگاری، گچبری، آینه کاری، حجاری و نقاشی پشت شیشه فعالیت می کردند. برای پوشش کف اتاق ها ، بالکن ها و شبکه های نورگی از آجر و کاشی استفاده شد ولی برای ازاره اتاقها و بالاخان ها ، کاشیهایی با نقاشی رنگ و روغن نصب شد. توجه ناصرالدین شاه به نقاشی و حضور اساتذ و شاگردانشان در نقاشخانه همایی برای انجام وظایف محوله ای چون ثبت چهره اشخاص، روئیادها، ساختمانها و باغها در رشد این هنر تاثیر بسزایی داشت. اساتذ و هنرمندان به رونق و فراخور کار روی بوم های مختلف سفارش نقاشی قبول می کردند. از همین روست که عین طرح ها و سبک اجرای نقاشیها در رشته های مختلف هماهنگی و ارتباط وجود دارد و نقاشی های رنگ و روغن روی کاشی کاخ شمس العماره شباهت فراوانی با نقاشی های روی گچ همین دوره دارد. موضوعات این کاشی ها شامل چشم اندازها(موضع نگاری) ، سبد های مهوه، گل و مرغ و دسته های گل(گلفرنگی) دارد چشم اندازها شامل تصاویری از کاخ ها، کلاه فرنگی ها، قلاع و برج هادر کنار چمنزارها و رودخانه هاست.</p>
۳۸	<p>نگاهی به کاشیکاری هندسی</p> <p>فرید رهنما</p>
۳۹	<p>نوازندگان شمس العماره</p> <p>نیلوفر احمدی - کامران احمدی</p>
۴۰	<p>باغ گلستان، صورتی دیگر از باغ ایرانی</p> <p>شیمای بکاء</p>

۴۱	الگوهای باز نمایی فضای شهری در منظره پردازی کاشیکاری های کاخ گلستان	علی اسد پور
۴۲	آسیب شناسی تزئینات لایه چینی روی سنگ در کوشک شمس العماره تهران	عادلہ محتشم، حسین احمدی، عباس عابد اصفهانی
چکیده	<p>لایه‌چینی، نوعی زمین‌سازی برجسته برای تزئینات طلاکاریست. اجرای این تزئینات بر روی تکیه‌گاه‌های سنگی، یکی از تزئینات رایج در معماری دوران قاجاریست که در دیگر دورانه‌های تاریخی ایران زمین به‌ندرت دیده شده است. نمونه‌های متعددی از این تزئینات در چند بنای مجموعه تاریخی- فرهنگی کاخ گلستان واقع در تهران پایتخت قاجاریه شناسایی شده است. از آنجمله می‌توان به کوشک شمس‌العماره اشاره کرد. تزئینات لایه‌چینی به واسطه‌ی ظرافت ساختارشان، بسیار آسیب‌پذیرند. زمانی که این تزئینات بر سطح سنگ اجرا شوند، به واسطه‌ی تفاوت ساختاری قابل توجه میان تکیه‌گاه و این تزئینات احتمال بروز آسیب‌ها افزایش می‌یابد. در این مجال به شناسایی و دست‌پنبدی آسیب‌ها و بررسی علل بروز آنها در تزئینات لایه‌چینی روی سنگ پرداخته شده است. لازم به ذکر است این مطالعات و بررسی‌ها با استناد به تزئینات لایه‌چینی روی سنگ در بنای قاجاری کوشک شمس‌العماره واقع در مجموعه تاریخی- فرهنگی کاخ گلستان تهران صورت پذیرفته است. آسیب‌های شناسایی شده تحت ۷ عنوان دست‌پنبدی شدند. بررسی‌ها حاکی از این مسئله بود که عمده‌ی این آسیب‌ها ناشی از عوامل مکانیکی هستند. نوسانات حرارتی و رطوبتی به عنوان مهم‌ترین عوامل آسیب‌رسان به این تزئینات شناسایی شدند و بدین شکل مهم‌ترین گام در جهت حفظ این تزئینات کمیاب، ایجاد شرایط محیطی عاری از هرگونه نوسانات حرارتی و رطوبتی است.</p>	

معرفی اثر

"همایش ملی پژوهشی کاخ گلستان"

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده - نویسندگان
۱	آخرین جامه ناصرالدین شاه	سید مسعود سید بنکدار- صغری مینایی
۲	از رشیدی تا مظفریه (وقف نامه ای از کتابخانه سلطنتی)	مهناز رحیمی فر
چکیده	<p>وقفنامه‌ها زبان گویای تاریخ اند. که بسیاری از زوایای پنهان را آشکار می‌نمایند. شهرها و آبادی‌های نابود شده، ساختارها و کالبد‌های شهری و معماری، واژه‌های منسوخ و دگرگون شده، معیارها و سنجش‌های تغییر یافته و شخصیت‌های مهم گمنام مانده، هنرها و مشاغل و صنف‌های فراموش شده و در نهایت فرهنگ زندگی جماعات متحول شده را می‌توان از کنه وقفنامه‌ها شناسایی کرد و به برخی رازهای تاریخ زندگی مردمان دوران مختلف، پی برد. تاریخ برخی از شهرهای کهن ایران با بنیادهای عظیم وقف پیوندی ناگسستنی دارد و فراز و نشیب‌های فراوان پیموده است. این بنیادها در سایه سیاست و حکومت داری، تامین رفاه عمومی و گسترش علم و مذهب را شالوده کار خود قرار دادند و سبب تحولات بسیار به ویژه در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، علمی و مذهبی گردیده‌اند. ربع رشیدی در تبریز بزرگ‌ترین بنیاد وقف در عصر ایلخانی است که به همت وزیردانشمند این زمان رشید الدین فضل الله بنا نهاده شد. همچنین وقفیات عمارت مظفریه که در دوره قراقویونلو و حکومت ابوالمظفر جهان‌شاه بن قرا یوسف (۸۳۹-۸۷۲ ه) بنا گردید از وقفیات مهم این دوره می‌باشد. در این مقاله با مروری به برخی بنیاد‌های بزرگ وقف در تبریز، ضمن تاکید بر</p>	

	اهمیت آنها، با مروری بر وقفنامه ربع رشیدی و وقفنامه مجهول مانده مظفریه ، برخی از ویژه گی های آنها مورد بررسی قرار می گیرد.	
۳	بررسی گزارش های تصویری آلبوم خانه کاخ گلستان	محمد مهدی بهمنی – فاطمه یزدی
۴	زیور از منظر نگاره:(بررسی زیور آلات ایانی از منظر نقاشی های دوره قاجار در کاخ گلستان)	حسین یآوری
۵	سبک شناسی قالی های موجود در مجموعه کاخ گلستان	حسام کشاورز
چکیده	<p>از ارزشمندترین ابنیهی تاریخی شهر تهران، مجموعهی کاخ گلستان است که زیربنای آن به دورهی صفوی برمی گردد؛ اما عمدی تحولات آن مربوط به دورهی قاجار است. این مجموعه در دوران قاجار به عنوان دربار ایران محمل آثار هنری چشمگیری بوده است که در میان این آثار، هنر قالیبافی جلوهی برجستهای دارد. بافتههای قریب به دو سده از هنر قالیبافی ایرانی در کاخ گلستان گرد آمده است که به سبب گستردگی جغرافیایی وسیع، مجموعههای غنی در نوع خود محسوب میشود. نگارنده در یک روش توصیفی- تحلیلی و با مطالعهی میدانی و اسنادی این مجموعه، سبک شناسی این بافتهها را مورد تدقیق قرار داده است. در واقع امر این سبکشناسی ضرورت توجه به اصول نقشپردازی و نیز ساختاری بافتهها را در پیآمد داشته است. قدیمیترین بافتهها به اوایل حکومت ناصرالدین شاه برمیگردند؛ اما اغلب آن ها و البته نفیستین آنها در اواخر دوران قاجار و اوایل پهلوی اول بافته شدهاند. بیشتر این بافتهها قالیچه و بعد قالی هستند که در مناطق شهریافت و روستاییافت ایرانبافته شدهاند. به عبارت دیگر به جز بافتههای ترکمن، بافتهی عشایری در کاخ بسیار کم است. مناطقی مانند کرمان، راور، اصفهان، کاشان، مشهد و همدان بیشترین بافتههای کاخ را خلق کردهاند، که در این میان سهم مناطق مرکزی ایران مانند کاشان و کرمان و اصفهان بیش از بقیه است. از نفیس ترین قالیهای منطقی خراسان و مشهد که در اوایل سدهی بیستم مسیحی در کارگاه عمواغلیها بافته میشدهاند ، چندین نمونه در این مجموعه وجود دارد که اغلب به نقشهی شیخ صفی هستند و گرهی متقارن دارند. در این میان قالیچههای تصویری کرمان و راور و نیز بافتههای سفارشی مناطق غربی از جمله ملایر و ساروق و سنه منحصر به فرد هستند. از آذربایجان نیز بافتههای نفیس حاجی جلیلی و اعلاباف باعث غنای بیشتر مجموعهی بافتههای کاخ گشته اند. در نهایت از بافتههای غیر ایرانی نیز قالیها و قالیچههای هرکهی عثمانی بیش از بقیه جلب توجه میکنند که هدیهی سلطان عثمانی عبدالحمید به ناصرالدین شاه هستند.</p>	
۶	سند تقسیم آب رودخانه کرج و هدایت بخشی از آن به تهران جهت تامین آب شرب پایتخت توسط امیرکبیر در سال ۱۲۶۷ هجری قمری	اشکان امینیان فرد
۷	قرارداد مخفی مرزی میان دولتین ایران و روسیه منعقد در سال ۱۸۹۳ میلادی و ۱۳۱۱ ه.ق	شهرام امینیان فرد
۸	گونه شناسی جلد های نفیس قاجاری کاخ گلستان	مصطفی رستمی
۹	گوهرهای کاخ گلستان	کامران احمدی- اسمعیل پولادی- عبدالکریم شادمهر
۱۰	معرفی پرده ابریشمی تاشو (پاراوان) نقاشی شده چینی متعلق به کاخ موزه گلستان	مینا کاکویی – شهرزاد امین شیرازی نژاد
چکیده	<p>اثر یک پرده تاشو(پاراوان) ابریشمی چینی حدودا مربوط به ۲۰۰ سال پیش و متعلق به مجموعه کاخ- موزه گلستان است که در دو روی دو لایه پارچه ابریشمی آن که در دو سمت پاراوان قرار دارد، نقوش و تزیینات مختلفی بر روی بستری از پارچه ابریشمی اجرا شده است. در یک طرف شاهد رودوزی های فلزی بر روی بستری از ابریشم مشکی و در طرف دیگر</p>	

<p>اجرای نقاشی بر روی ابریشم رنگ نشده هستیم. نمونه اثر مورد بررسی نیز، جز نمونه های بسیار کمیابی از این دست می باشد که در ایران موجود است. این نمونه توسط ناصر الدین شاه قاجار در سفری که به فرانسه داشته خریداری گردیده و پس از آن به عنوان جلو تختخوابی در کاخ پادشاهی به کار برده می شده است. در این تحقیق شناخت انواع پاراوان های گوناگون و بررسی لایه های استفاده شده در پاراوان که در طی قرنهای ساخت پاراوان در چین تغییر چندانی نکرده است و هر یک از لایه ها با توجه به فلسفه مخصوص به خود و در جهت بقا هر چه بیشتر پاراوان به کار برده می شده اند ، مورد مطالعه واقع شده است.</p>	
<p>سید مسعود سید بنکدار - سهیلا حسین پور</p>	<p>۱۱ معرفی مجموعه یشم موجود در جواهرات سلطنتی کاخ گلستان</p>
<p>محمد حسن طالبیان - جمشید خجندی</p>	<p>۱۲ نخستین گزارش های تصویری پارسه - پاسارگاد از لوئیجی پشه به روایت آلبوم خانه کاخ گلستان</p>
<p>زهرا اسدیان - اکرم علی بابایی</p>	<p>۱۳ نگاهی بر شاخصهای دو دهه اول آلبوم خانه</p>
<p>محمد رضا ریاضی - سونیا میرزایی</p>	<p>۱۴ نگاهی به سفالگری عصر قاجار و معرفی ظروف سرامیکی کاخ موزه گلستان</p>
<p>حسین کمندلو</p>	<p>۱۵ نگاهی به قالی ایرانی در سفرنامه های عصر قاجار</p>
<p>چکیده</p> <p>قالی بافی یکی از هنرهای بومی و منطقه ای ایرانیان بوده و هست و در آن باورها و سنتهای پیشینیان و سلیقه هنرمندان در طراحی، رنگ و بافت و ... به خوبی مشاهده می شود، در حال حاضر شاهکارهایی از این هنر در موزه های معتبر دنیا نگهداری می گردد، که منابع بسیار خوبی برای مطالعه هنر مردم ایران زمین هستند، از دیگر منابعی که می توان با مراجعه به آنها شناختی نسبت به گذشته فرشبافی ایران پیدا نمود سفرنامه ها و کتاب های تالیف شده در قرون مختلف است. با روی کار آمدن قاجارها و گذر از دوره های پر آشوب افشار و و زند، تجارت با کشورهای خارجی گسترش بیشتری می یابد، حمایت برخی از شاهان قاجار و برپایی چند نمایشگاه فرش در کشورهای اتریش و انگلستان از عوامل رونق فرش ایرانی در این عصر است، دورانی که اغلب صنایع ایرانی رو به زوال گذاشته بودند. یکی دیگر از عواملی که باعث معروفیت و شناخته شدن فرش ایرانی در این دوران گردید، حضور سفرا و نمایندگان و جهانگردان خارجی و توصیف هایی است که آنها از این متاع گرانبها، در کتاب هایشان آورده اند، این مقالات و نوشته ها، سبب آشنایی بیشتر مردم مغرب زمین با هنر اصیل ایرانی گردید. در حال حاضر با مروری بر این نوشته ها، که بنا بر گفته لرد کرزن از سال ۱۸۰۰-۱۸۹۰ م/ ۱۲۱۴-۱۳۰۸ ق. در حدود ۱۹۴ سفرنامه شایسته توجه نگاشته شده است، می توان با شیوه تولید فرش در عصر قاجار بیشتر آشنا شد، سنتی که در این عصر با همت هنرمندان و تولید کنندگان ایرانی دوباره احیاء و رونق پیدا کرده بود. در انتهای مقاله اشارات سفرا و بازدید کنندگان خارجی، به قالی های کاخ گلستان به اختصار آورده شده است.</p>	
<p>حسین کمندلو</p>	<p>۱۶ نگاهی به قالیهای مشهد در کاخ موزه گلستان</p>
<p>چکیده</p> <p>شهر مشهد با توجه به آثاری که از دوران صفویان باقی مانده است، از مناطق مهم فرشبافی ایران بوده است، قالی های این دوران که در بعضی از منابع با نام هراتی شناخته می شود دارای ویژگی های خاصی مانند گلپای برگی بسیار بزرگ همراه با اسلیمی های ابری، رنگ متن قرمز لاکه همراه با حاشیه هایی به رنگ سورمه ای یا کرم هستند، بافندگان گاه برای نفاست بیشتر آثارشان از الیاف فلزی گلابتون استفاده کرده اند. این نوع ترکیب بندی امروزه با نام افشان شاه عباسی شناخته می شود و امروزه در برخی از دستبافته های تولیدکنندگان شاخص و معتبر مشهد دیده می شود. شورش افغانها و انقراض سلسله صفویه، هرج و مرجی شدید در ایران به وجود آورد که نتیجه آن فروپاشی اقتصاد ایران از جمله صنعت قالی بافی در شهر مشهد است. با ظهور قاجاریان دوره تازه ای از صنعت قالی بافی در این شهر شکل می گیرد، هنرمندان کرمانی، تبریزی و مشهدی در کنار هم آثار منحصر به فردی را با اقتباس از فرشهای عصر صفوی خلق می</p>	

<p>کنند، که در حال حاضر جزء نفیس ترین قالی های کاخ ها و موزه های ایران هستند. کاخ موزه گلستان از مکان هایی است که برخی از دستباف های مشهد در آن نگهداری می گردد، اگر چه در حال حاضر بهترین آثار آن به موزه فرش ایران انتقال داده شده است اما هنوز نمونه های زیبا و منحصر به فردی در کنار قالی های متوسط و گاه ضعیف نگهداری می شود، که قدمت برخی از آنها به اواخر عصر قاجار و اوایل دوران پهلوی می رسد. در این تحقیق سعی شده است با توجه به این آثار و کتاب های موجود در مورد هنر فرش ایران، گوشه ای از هنر مردمان خراسان به اجمال معرفی گردد.</p>	<p>۱۷</p>
<p>هدیه دیپلماتیک روسیه در کاخ گلستان</p>	<p>فیروزه عبدا... یواملوپل</p>
<p>نقش زن در نقاشی قاجار با تکیه بر تابلوی زنی با روبند</p>	<p>۱۸</p>
<p>دکتر مهدی محمد زاده، الهام طبیبی</p>	<p>چکیده در دوره قاجار نوع نگرش دربار به زنان از یک سو و افزایش روابط اجتماعی ایران و جوامع غربی از سوی دیگر، جایگاه زن و حضور اجتماعی وی در عرصه های گوناگون دچار تحولاتی شد. یکی از این حوزه های متحول شده، عرصه هنر و به ویژه نقاشی بود. تعدد تصاویر زنان در دوره قاجار، جلوه ای خاص به هنر این دوره داده است. از آنجائیکه مشتری اصلی تصاویر زنانه، درباریان بودند، در نتیجه سلیقه و ذوق بصری آنان بر زیبایی شناسی نقاشی های این دوره تاثیر گذار بوده است. پژوهش حاضر به شیوه توصیفی- تحلیلی، ضمن جستجوی این تحولات، با تکیه بر یکی از آثار محمد شیرین نگار، که در ترسیم فیگور های زنانه دستی توانا داشته است، مولفه های زیبایی شناختی نقاشی های زنانه قاجار را بررسی می کند</p>
<p>نگاهی به عکس های خراسان دوره قاجار در کاخ گلستان</p>	<p>۱۹</p>
<p>مهدی حسامی</p>	<p>چکیده خراسان و شهر مشهد بنا به موقعیت مذهبی و سیاسی خود از جایگاه ویژه ای در طول تاریخ ایران برخوردار بوده است، به طوری که اتفاقات صورت گرفته شده در این خطه از جغرافیای ایران بر تمام جغرافیایی تاریخی و سیاسی ایران تاثیر گذار بوده است. در دوره قاجار به محض ورود دوربین عکاسی به ایران و پی بردن دربار و هیات حاکمه به اهمیت و جایگاه اسناد تصویری در نشان دادن وقایع و اتفاقات صورت گرفته شده و به نوعی عکاسی خبری، عکاسان متعددی از طرف حکومت وقت برای تحت پوشش قرار دادن اخبار و اتفاقات و ارائه گزارش راهی این دیار شدند. این عکاسان بنا به موقعیت های پیش آمده عکس های ارزشمندی از آن ایام به یادگار گذاشته اند که در حال حاضر شکل و نسخه اصلی مجموعه این عکس ها با نهایت دقت و ظرافت در معتبر ترین مرکز اسناد تصویری دوره قاجار، در کاخ موزه گلستان نگهداری می شود. هدف از این مقاله معرفی عکاسانی است که در دوره قاجار از خراسان عکس برداری نموده و مجموعه آنها در کاخ موزه گلستان نگهداری می شود.</p>

نسخ

"همایش ملی پژوهشی کاخ گلستان"

نویسنده - نویسندگان	عنوان مقاله	ردیف
طاهره ملامحمدی	ام سلمه قله قلم قاجار	۱
سالیان زیادی می گذرد که افراد فرهیخته و صاحب نام بسیاری در عرصه علم و هنر، فعالیت های گسترده ای را آغاز نموده اند. در دنیای پر رمز و راز هنر، مقوله ای دیگر به نام خوشنویسی مد نظر می باشد که پژوهشگر این باب با توجه به آشنایی اندکی که در دنیای خوشنویسی دارد و نیز با مطالعه کتابخانه ایی - موزه ایی و همچنین استفاده از محضر		چکیده

<p>استادان اهل فن توانسته فرصتی را برای خویش ایجاد نمایند تا اطلاعاتی در زمینه بانوان خوشنویس، در برهه ی تاریخی قاجاریه جمع آوری نمایند. در طول تاریخ از گذشته تا به اکنون هنرمندان صاحب نام زیادی پا به عرصه وجود نهاده و توانسته اند با بکارگیری از استعدادهای خود و کسب مهارت بیشتر، رونقی خاص به رشته های گوناگون هنری ببخشند. در این بین به زنان هنرمند خطاطی می پردازیم که در جای جای تاریخ به چشم می خورند که در خلوت گمنامی خویش هر چند با ذوقی سرشار از خلاقیت بی آنکه نامی از خود بر جای گذاشته باشند، پنهان ماندن. حال این بهانه را ارج می نهیم و به معرفی آثار ام سلمه- دختر فتحعلیشاه قاجار- می پردازیم. می بایست باور کنیم که ام سلمه نیز مانند دیگر خوشنویسان کم کم استاد شده است. با بررسی اولیه کلیه آثار بدست آمده ام سلمه این بانوی هنرمند خوشنویس که در بازبینی آثار وی می توان تاریخ کتابت او را از ۱۲۳۸ هجری قمری تا ۱۳۰۲ هجری قمری مورد نقد قرار داد. در طول ۶۴ سال کتابت و هشت اثر امضاء دار بدست آمده از وی، به کتاب دعای صباحی می پردازیم که در سه نوبت تاریخی (۱۲۳۸ هجری قمری، ۱۲۴۳ هجری قمری و ۱۲۵۵ هجری قمری) کتابت شده است. در دعای صباح کتابت شده به تاریخ ۱۲۳۸ هجری قمری که در گنجینه خطی موزه کاخ گلستان حفاظت می شود و در این بحث، نظر ما قصد بر معرفی و نیز نگاهی اجمالی، مقایسه ای و گذرا بین اثر مذکور با دو نسخه کتابت شده دیگر است. و در این مهم، زمانی برای پژوهشگر آن پیش آمد که بتواند با معرفی آثار بدست آمده گامی کوچک به قله قلم قاجاریه بپردازد.</p>	
<p>بررسی بینامتنی نگاره پادشاهی جمشید از شاهنامه بایسنقری</p>	<p>۲</p> <p>اکرم احمدی توانا</p>
<p>بررسی تصویری از کتاب هزار و یک شب (تصویر گفتگوی های هارون الرشید و جعفر برمکی اثر صنیع الملک)</p>	<p>۳</p> <p>فاطمه نظری</p>
<p>این نوشتار با تمرکز بر یک اثر نقاشی از صنیعالملک ، با عنوان «گفتگوی هارون الرشید و جعفر برمکی» از کتاب هزارویکشب عوامل مؤثر بر شکلگیری آن را مورد مذاقه قرار میدهد . صنیعالملک مبنای تصاویرش در این کتاب را براساس زندگانی ایرانیان در اوایل سلطنت ناصرالدین شاه نهاده است. وی به جای هارونالرشید و جعفر برمکی، ناصرالدین شاه و امیرکبیر را به تصویر کشیده است. با توجه به شواهد تاریخی و بررسی نشانهای تصویری سعی میشود به این سوال پاسخ داده شود که چرا صنیعالملک دست به جایگزینی زده است. با توجه به داستان قتل جعفر به فرمان هارون، بار دیگر داستان قتل وزیر برای امیرکبیر نیز تکرار میشود. شباهتهای دو وزیر اعم از اقتدار در زمان صدارت ، کشته شدن، ازدواج و تأثیرات پس از قتل آنها، دلایلی است که پس از بررسی متوجه میشویم که ممکن است سرنوشت مشابه این دو وزیر، نقاش را به جایگزینی واداشته باشد.</p>	<p>چکیده</p>
<p>بررسی تطبیقی رسم الخط شاهنامه رشیدا با شیوه خوشنویسی عبدالرشید دیلمی</p>	<p>۴</p> <p>دکتر سید محمد فدوی- زهرا پاکزاد</p>
<p>بررسی عناصر بصری و مسائل تکنیکی در نگاره های شاهنامه رشیدا</p>	<p>۵</p> <p>زهرا پاکزاد</p>
<p>بررسی و معرفی نسخه خطی مصور شاهنامه عمادالکتاب</p>	<p>۶</p> <p>دکترمهناز شایسته فر- معینه السادات حجازی</p>
<p>هنرهای گوناگون که در بستر یک فرهنگ مشترک رشد می کنند، گاه آنقدر به هم گره میخورند که توسعه و فراگیری شدن یکی متضمن رشد و بالندگی دیگر هنرهاست. از آن جمله ارتباط تنگاتنگ هنر ادبیات با هنرهای کتاب آرایبی و نگارگری است. در کشور ایران در طول دوران پس از استقرار اسلام، تکمیل و بالندگی چشمگیر هنر کتاب آرایبی و نگارگری به صورت پیوسته و توأمان بوده است. از شاعرانی که آفریدههایش همواره در دوران متمدنی مورد توجه عوام و خواص مردم و دربار بوده است حکیم ابوالقاسم فردوسی است. توجه به تاریخ و اسطورههای کهن ایران در اثر حماسی و گرانقدر وی که ترکیبی از روایت های کهن ملی و آموزه های دین زرتشتی با تفکرات اسلامی وی است، سبب شده تا در هر دوره سیاست شاهنامه نگاری مورد عنایت خاص درباریان قرار گیرد. به این ترتیب طی گذر زمان شاهنامه های زیادی</p>	<p>چکیده</p>

<p>در دربار و یا خارج از آن کار شده است. بسیاری از آنها که امروزه در مجموعه‌های خصوصی و موزه‌ها نگهداری میشود، معرفی و شناخته شده نیستند. این پژوهش سعی بر معرفی و بررسی یکی از شاهنامه‌های دوران قاجار به نام شاهنامه عمادالکتاب که در کتابخانه کاخ موزه گلستان تهران نگهداری میشود دارد. به این منظور ویژگی‌های کیفی و بصری نسخه خطی مصور شاهنامه عمادالکتاب شامل موارد نسخه‌شناسی، تذهیب، تزیینات کتاب و ۶ نگاره آن بررسی و تحلیل میشود. پس از بررسی ویژگی‌های نسخه خطی عمادالکتاب مشخص شد که این نسخه خطی همانند بسیاری دیگر از نسخ دوران قاجار ویژگی‌ها و خصلت‌های هنر این عهد چون تقارن، بیرون زدگی عناصر تصویر در برخی نگاره‌ها، به کاربرد سایه روشن و فاصله گرفتن از تخت بودن تصویر، رنگهای مکمل و درخشان، پلان بندی، تزیینات مروارید نشان در لباس و چهره‌های قاجاری را در خود نمایانده است.</p>	
<p>سیده هاجر نظری- محمدعلی آبادی- زهرا سادات زمردیان</p>	<p>۷ برگی تازه از شاهنامه بایسنقری (تحلیل صفحه آرایی در صفحاتی منتخب از شاهنامه بایسنقری و بررسی ارتباطات درونی آن با ابیات شاهنامه)</p>
<p>«شاهنامه‌ی بایسنقری» در میان شاهنامه‌های آراسته‌ی موجود در موزه‌ها و کتابخانه‌ها از شناخته شده‌ترین آنهاست و میتوان گفت از کاملترین و دستنخورده ترین شاهنامه‌های مشهور و رده اول است که در دوره‌ی اوج شکوفایی هنر کتابآرایی ایران آفریده شده است. یک اصل مهم در نظام زیبایی شناختی نگارگری ایرانی، اصل ارتباط درونی تصویر و متن است. خط عامل اساسی این پیوند به شمار می آید. خط نوشته‌ها را شکل می دهد، شکلها را می سازد و سطوح رنگی را از یکدیگر جدا میکند. بنابراین مجموعه‌ی نوشته و تصویر چون شبکه‌های موزون و منسجم از خطها به نظر می‌آید. لازم به ذکر است که در بهترین نگارها اندازه، تعداد و محل قرار گیری ستونها و سطرهای جدا شده متن به طور دقیق محاسبه شده‌اند. حال سؤال اینجاست، هنرمندان منتخبی نظیر آنان که در کارگاه «شاهنامه‌ی بایسنقری» همکاری داشتند، آیا بین نوشتار (ابیات شاهنامه) و شیوه‌ی نگارش آنها با نوع ساختار ترکیببندی صفحات شاهنامه‌ی بایسنقری ارتباط درونمتنی قائل شده‌اند؟ سؤال دیگر اینکه برای انسجام و اصالت بخشیدن به هنر خود چه ترفندهایی به کار برده‌اند؟ در این مقاله ترکیببندی چند صفحه‌ی منتخب از شاهنامه‌ی بایسنقری مورد مطالعه و تحلیل قرار گرفته‌است. بررسی تناسبات به‌دست آمده و مقایسه‌ی آن با علوم مربوطه (نظیر هندسه‌ی بنیادی و طبیعی و موسیقی و اوزان شعر فارسی)، حاکی از ارتباط درونی صفحه‌آرایی شاهنامه‌ی ارزشمند بایسنقری با ابیات شاهنامه و نیز جهان طبیعت است.</p>	<p>چکیده</p>
<p>مرضیه برکت رضایی- سید ابوتراب احمدپناه</p>	<p>۸ بیان جایگاه و معرفی نسخه شماره ۲۱۹۸ کتابخانه کاخ گلستان در نمونه های کهن کتاب کلیله و دمنه</p>
<p>پشتوانه تاریخ، دانش و هنر هر ملتی در میراث مکتوب و اوراق نسخه‌های خطی آن قوم پدیدار می‌شود. کتابخانه کاخ گلستان یکی از کم‌نظیرترین مجموعه‌های جهان با نسخه‌ها و آثار زیبا و مصور در حوزه نسخه‌شناسی، کتاب‌آرایی و نسخه‌پردازی است. یکی از این میراث با ارزش که در این نوشتار به معرفی آن می‌پردازد، نسخه شماره ۲۱۹۸ کتابخانه کاخ گلستان می‌باشد. این نسخه از نمونه‌های مصور کتاب کلیله و دمنه است. در این نوشتار جایگاه این نسخه در بین نمونه‌های کهن کتاب کلیله و دمنه بررسی می‌شود. برای این منظور نخست به صورت اجمالی تاریخچه ادبی کتاب کلیله و دمنه گفته می‌شود. سپس نمونه‌های مصور کتاب کلیله و دمنه موجود در مراکز گوناگون نسخه‌های خطی در جهان، بیان شده‌اند تا جایگاه نسخه مورد بحث در بین آنها نشان داده شود. در آخر با روش توصیفی - تحلیلی به بیان وجوه زیبایی‌شناسی آن نسخه می‌پردازد. نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد که کتاب کلیله و دمنه در بین متون ادبیات کهن اهمیت ویژه‌ای دارد. با توجه به اهمیت این کتاب و قابلیت مصورسازی داستان‌های آن جایگاه این کتاب در ادبیات و مصورسازی امروز ما برای نسل‌های جدید خالی به نظر می‌رسد. با بازآفرینی کلیله و دمنه در دنیای امروز با بیانی</p>	<p>چکیده</p>

	نو و جدید می‌توان بین تجربه‌های نوین و گذشته فرهنگی ارتباط برقرار کرد. به طور کلی، با جمع‌آوری نسخه‌های خطی که معرف میراث کهن هر قوم هستند، می‌توان جایگاه هر نسخه را در گذشته دور بررسی کرد و با مقایسه با دوران حاضر به بیان آنها برای نسل‌های امروز پرداخت
۹	پژوهشی پیرامون خطوط منسوب به ائمه اطهار در کتابخانه سلطنتی کاخ گلستان سید مسعود سید بنکدار
۱۰	پیامبران اولوالعزم در مجلد اول نسخه خطی حبیب السیر موجود در کتابخانه نسخ خطی کاخ گلستان پروین شاه پسند حسین آبادی
۱۱	تأثیر تصاویر چاپ سنگی کتاب نامه خسروان بر نقوش کاشی های نقش برجسته کاخ گلستان سید محمود میرعزیزی- ابوالفضل صادقی‌پور
۱۲	تجلی قصص قرآنی در نگاره های نسخه خطی حبیب السیر دکتر مهناز شایسته فر- اکرم احمدی
چکیده	بخش عظیمی از نگارگری ایرانی- اسلامی دارای مضامین دینی و مذهبی است؛ قصص قرآنی همواره یکی از بهترین منابع هنرمندان در جهت خلق آثار هنری بوده است. در دوره‌ی صفوی عنصر مذهب نقش مهمی در روند فرهنگ و هنر داشت و به همین دلیل، استفاده از مفاهیم مذهبی در نگارگری این دوره به نحو قابل توجهی گسترش پیدا کرد. از جمله نسخ مذهبی مصور این دوره نسخه‌ی خطی حبیب السیر نوشته‌ی خواند میر است که در مجموعه‌ی کاخ گلستان تهران نگهداری میشود، این نسخه دارای ۱۵ نگاره با مضامین مذهبی میباشد که در این مقاله نگاره‌های بر گرفته از داستان- های قرآنی مورد بررسی قرار می‌گیرد.
۱۳	تجمیع سنتهای تذهیب در نگارگری شاهنامه بایسنقری محرملعی زانوس
چکیده	شاهنامه معروف به بایسنقری که در مجموعه کاخ گلستان موجود می‌باشد، نسخه‌ای به جای مانده از دوره بایسنقر میرزا است که به لحاظ کتاب آرایی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. در این مقاله به بررسی تذهیب در بین نگاره های این نسخه پرداخته می‌شود. از ۲۲ نگاره این نسخه تعدادی بیشتر و تعدادی کمتر تذهیب را در درون خود جای داده‌اند. ماهیت تذهیب شامل طرح های اسلیمی و ختایی است. نقوش اسلیمی غالباً با تکرار زیاد یک واگیره کوچک به صورت حاشیه‌گونه و نوار باریک به کار گرفته شده است. هر جا که معماری وجود دارد تزئینات بیشتری به چشم می‌خورد. در طراحی نقوش ختایی نوآوری خاصی دیده نمی‌شود و اگرچه این نقوش کمتر استفاده شده‌اند اما با رنگ‌ها و اجراهای متنوع تری همراهند. انتخاب رنگ در بین نقوش اسلیمی محدود تر و بر محور طلایی و لاجورد استوار است. نقوش اسلیمی در نگاره‌هایی که فضایی جدی و مقدس داشته‌اند حضوری فعال و پر رنگ دارند و نقوش ختایی در بیان فضایی شاد و تغزلی به کمک نگارگر آمده است. تذهیب‌های داخل نگاره‌ها شباهت زیادی با تذهیب‌های صفحات مستقل این نسخه دارند. در کل سنتهای گذشته به خوبی در این نسخه جمع شده است و این مهم یکی از دلایل ارزشهای زیاد این نسخه می‌باشد.
۱۴	تعامل کلام تصویر با تاکید بر مولفه های تجسمی و تصویری متن مقدمه هزار و یکشب (۱۲۶۹ ه.ق) پیمان پناهی فرد- نسرین مرجانی
۱۵	جلوه های تذهیب در نگاره های خمسه جامی موجود در کاخ گلستان مهدی حسینی- مرضیه علی پور
چکیده	در مکتب نگارگری صفویه نسخ متعددی کتابت، نگارگری و تذهیب شده‌اند که از جمله آنها پنج گنج جامی را می‌توان نام برد. نگاره‌های این نسخه بر اساس خمسه جامی (از هفت اورنگ وی) می‌باشد که در قرن ۹ ه.ق در زمان سلطان حسین بایقرا تیموری در هرات نگاشته شده است. جامی این مثنوی را تحت تأثیر سروده‌های نظامی و امیر خسرو دهلوی به تحریر درآورده است که در حال حاضر یکی از زیباترین نسخ موجود در موزه کاخ گلستان است که منصوب به

	<p>نگارگران مشهور تیموری و صفویه مانند سلطان محمد شاهی، حیدر علی، قاسم علی و ... است. حاشیه مذهب صفحات مصور بر کاغذ بخارایی دارای جلوه و زیبایی خاصی می باشد. اگرچه این نسخه مورخ قرن ۱۰ ه. ق است، ولی احتمال دارد در زمان سلطان حسین بایقرا آغاز و در زمان صفویه کامل شده باشد زیرا در مواردی شیوه نگارگری تیموری مشاهده می شود ولی سبک تذهیب صفویه را نشان می دهند. این پژوهش ضمن بیان ویژگی های تذهیب دوره صفویه و زمینه های شکل دهنده پنج گنج جامی، تذهیب های نگاره های این نسخه موجود در کاخ گلستان را با روش تحلیلی مورد بررسی قرار می دهد. براین اساس هنرمندان صفوی به یاری نقوش انتزاعی و کاربرد رنگ های فرعی (قرمز، نارنجی و ...) در کنار رنگ های نمادین (آبی لاجوردی و زرد طلایی) به تجلی ذات باریتعالی در سراسر کثرت مراتب وجود پرداخته اند.</p>
۱۶	<p>ردپای نمادهای اسطوره ای در نگاره های از خاوران نامه مانلی میرقاند- محسن شهرستانی</p>
۱۷	<p>رمزگشایی هنر نگارگری (مطالعه موردی بر روی چند نسخه مینیاتور از شاهنامه)</p> <p>سرور گیلانی- مصطفی آقامیری</p>
چکیده	<p>هنر نگارگری ایران که تصویرهایی ملهم از فضای بهشتی و عالم ملکوت را تجسم می بخشد نقشی ویژه در رازگشایی از حیات ظاهری و باطنی انسان ایفا می کند. آنچه با تعمق در این آثار می توان دریافت نگرش حکیمانه و تلاش مقدسی است که بی ادعا بر صفحات کتاب ارزشمند تاریخ هنر ایران نقش خورده است. خط رکن اصلی در نگارگری های ایرانی است که حضور سایه را بسیار کم رنگ و حتی در بیشتر موارد از بین می برد تا آنجا که شیوه اجرای خطوط سبب متمایز کردن این هنر با طراحی های معمول می شود. این ترتیب که هنرمند با فشار بر قلم قوت «کندی» و با کم کردن فشار خامه خویش ضعف «تندی» را می آفریند. استاد هنرمند با تسلط و کنترل کامل خویش ضعف ها و قدرتهای خط را کنار هم نشانده که به طبع ریشه در ضمیر و فطرت وی دارد و در کشاکش آدمی با نفس خویش مجموعه انفاقات زندگی را می سازد. اتفاقاتی که توسط وی در علمی چون تاریخ و حکمت و فلسفه و شعر و ادب و هنر با بهره گیری از خطوط و حروف بر روی کتابها و لوح ها نقش می بندد. در این جستار که به بررسی رمز گشایی هنر نگارگری با مطالعه موردی بر روی چند نسخه مینیاتور از شاهنامه- شماره دفتر ۲۲۳۹ و ۲۱۷۳ از مجموعه کاخ گلستان می پردازد تلاشی است برای ورود به مفاهیم ناب و فاخرانه هنر نقاشی ایرانی تا بیننده آثار را با معرفتی که در پس آنها موجود است آشنا سازد.</p>
۱۸	<p>شناسایی و تاریخگذاری نسخه خطی شماره ۲۱۵۵، کتاب عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات قزوینی، کاخ گلستان زهرة مرادی</p>
چکیده	<p>کتاب های مصور شده زبان گویایی هستند تا اطلاعات جامع و مفیدی را از تمدن، موقعیت و آداب و رسوم مردمان همان دوره در اختیار ما قرار دهند. اگر چه ممکن است مضمون کتاب ها به زمان هایی دورتر از زمان کتابت و مصورسازی نسخ بازگردد اما تصاویر نسخه ها نشان دهنده ی نحوه پوشش، چهره، و به طور کلی فرهنگ مردمان زمان کتابت نسخ می باشند. نگاره های نسخه ها به محققین کمک بسیاری کرده اند تا با مراجعه به آن ها و مقایسه نگاره ها با نسخ دیگر امکان تاریخگذاری آن ها فراهم شود. این مقاله بر پایه همین اصل بنا شده است. نسخه خطی کتاب عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات محمد زکریای قزوینی با شماره ۲۱۵۵ از جمله نسخ نفیس و ارزشمند کتابخانه کاخ گلستان می باشد. این نسخه فاقد تاریخ کتابت و نگارگری است و پژوهشگر این تحقیق بر آن است تا با بررسی و مقایسه نحوه پوشش و آثار و نشانه های مذهبی نشان داده شده در نگاره ها که هر دو از بخش های فرهنگ محسوب می شوند تاریخ نسخه مورد نظر را مشخص کند. این تحقیق از نوع تحلیلی و کتابخانه ای می باشد.</p>
۱۹	<p>طوفان البكاء طاہره ملامحمدی</p>

<p>علی بودری</p>	<p>فرهاد شاهنامه نگار: بررسی تطبیقی رقم دار خاوران نامه ۸۵۴ کاخ گلستان با نگارهای شاهنامه های دیگر مکتب شیراز در همان تاریخ</p>	<p>۲۰</p>
<p>مهتاب جاوید</p>	<p>متن و تصویر در روایت برزوانمه الحاقی به شاهنامه رشیدا</p>	<p>۲۱</p>
<p>چکیده</p> <p>شاهنامه رشیدا، یکی از نسخه های با ارزش شاهنامه، متعلق به قرن یازدهم هجری قمری، احتمالاً در اصفهان به انجام رسیده است و از گنجینه های کتابخانه کاخ گلستان به شمار می رود. (شماره ۲۲۳۹) در کنار سبک هاشور و پرداز نگاره ها، آن چه این نسخه را ویژه می سازد، مجموعه سیزده نگاره از روایت برزوانمه است که بستری مناسب برای بررسی و واکاوی این حماسه الحاقی به شاهنامه، به دست می دهد. موضوع برزوانمه سرگذشت برزو پسر سهراب و نوه رستم است که از توران به ایران می آید و ناشناخته با نیای خود رستم می جنگد. سرانجام پس از چندین نبرد، نژادش شناخته می شود و به سپاهیان ایران می پیوندد. در این جستار تلاش شده تا از طریق خوانش همزمان متن و نگاره، به تبیین دوری و نزدیکی آن ها در ساحت های مختلف روایت پرداخته شود و محقق شود چگونه رویکردی معین، به چیدمان نگاره ها در ترتیبی خاص می انجامد و جایگاه شخصیت های روایت را در نظمی جدید سامان می بخشد. گزینش مجالس برای مصورسازی داستان های برزوانمه، بر مبنای بینشی خاص شکل گرفته که در نهایت با مضامین ادبی شاهنامه و برخی رویکردهای سنتی زمانه گره خورده است.</p>		
<p>زهرا پورشعبانیان</p>	<p>مجموعه ارگ تهران از دیدگاه سیاحان دوران ناصرالدین شاه قاجار</p>	<p>۲۲</p>
<p>چکیده</p> <p>کشور ایران از دیرباز به علت موقعیت خاص طبیعی، سیاسی، نظامی، اقتصادی و مهمتر از همه فرهنگ درخشان خود مورد توجه سایر ملل جهان بوده است. به خصوص در صد سال گذشته سیاحان متعددی از کشورهای مختلف اروپا و آسیا به ایران آمده اند و آثار ارزنده ای تحت عنوان سفرنامه از خود به یادگار گذاشته اند که از مآخذ مفید در باب تاریخ ایران است. بخشی از تاریخ ایران در ایام عهد ناصری در همین سفرنامه ها بیان گردیده؛ که از جهت بیان نکات تاریخی، اجتماعی مرجع مهمی محسوب میشوند. از این میان در مجموعه آثار دوران قاجار مجموعه ارگ تهران (کاخ گلستان) به عنوان بخش مهمی از فرهنگ و تاریخ این دوره در سفرنامه سیاحان اروپایی و آسیایی هم عصر ناصرالدین شاه با روایات گوناگونی توصیف گردیده است. پیشفرض بنیادین این پژوهش، نقش و اهمیت کاخ گلستان در سفرنامه سیاحان دوران ناصرالدین شاه می باشد، منابع مهمی که بررسی آن پژوهشگران را در تعیین جایگاه ارزشمند این مجموعه تاریخی یاری می رساند. نتیجه ای این پژوهش را می توان چنین مطرح نمود؛ میزان اهمیت مجموعه ارگ تهران در نوشته های سیاحان دوران ناصری به چه اندازه بوده است.</p>		
<p>آناهیتا مقبلی - انسبه جباری</p>	<p>مطالعه فرم بصری در نسخه نگاره های شاهنامه رشیدا، محفوظ در کاخ موزه گلستان تهران</p>	<p>۲۳</p>
<p>چکیده</p> <p>از میان شاهنامه های بسیاری که در سده یازدهم ه.ق (متجاوز از بیست شاهنامه) خوشنویسی و نگارگری شده است ، ۹۳ نگاره شاهنامه رشیدا ، محفوظ در کاخ-موزه گلستان تهران ، که در نیمه دوم حکومت صفویان بر پایه های مکتب اصفهان بنا گردید ، با زبان تصویری منحصر به فرد خویش ، از منظر پرداز ، ترکیب بندی ، صفحه آرایی ، و رنگ پردازی ، تغییر نگرش هنرمند را در این برهه از تاریخ ایران در برابر دید محققین و پژوهشگران می گشاید. هدف این مقاله ، معرفی ویژگی های ساختاری و شناخت منابع مختلف الهام و چگونگی تأثیر گذاری آن در شکل گیری سبک تصویری نگاره های این شاهنامه می باشد. در این میان، جهت بررسی اصول و تفکر زیبایی شناسی نگاره های نسخه شاهنامه رشیدا و در نتیجه دستیابی به شاخصه های سبکی آن ، چهار مجلس از این شاهنامه ، به تفصیل مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند . چنانکه شناخت ساختار صوری و صور بیانی آنها نشان از تفاوت نگرش هنرمند در این برهه از تاریخ است ،</p>		

<p>که سبب می شود نگارگر از عالم معنویت محض، اندک فاصله ای می گیرد و به جهان واقع گرای محسوس نزدیک تر می شود، این نگرش جدید که پیامد حضور اندیشمندان و فلاسفه گرد آمده در شهر اصفهان است، به طبع، نه تنها حکمت و سیاست، که تمامی جایگاه فرهنگ و هنر جامعه را تحت تأثیر قرار می دهد. روش گردآوری مطالب در این مقاله، روش اسنادی و کتابخانه ای است و تنظیم مطالب، به شیوه توصیفی - تحلیلی، صورت گرفته است.</p>	
<p>مهدی ارجمند اینالو</p>	<p>۲۴ مطالعه نظام جدول کشی تصاویر خاوران نامه براساس محتوای هر نگاره</p>
<p>یکی از نسخ بی همتای نگارگری و ادبیات ایران که در موزه کاخ گلستان نگه داری می شود کتاب خاوراننامه است. این کتاب از اصیلترین نمونههای مکتب شیراز در دوره ترکمانان است. فرهاد، نقاش شیرازی، این کتاب را در قرن ۹ هجری به تصویر کشیده است. پیوند و رابطه بین متن و تصویر در این کتاب، کم نظیر است. چنان که نگارگر مهمترین رویداد متن را در نقاط تاکید نگاره نیز تصویر میکند. راهکار نگارگر در بیان نقاط تاکید، ترکیببندی مبتنی بر ریاضیات و هندسههای دقیق، است. اساسیترین نمودههای هندسی این ترکیبها، تقسیم فضای درون قاب به مربع و مستطیل مطلوب و همچنین خطوط منصف طولی و عرضی است. نگارگر گاه در جهت حفظ این اصول اقدام به شکستن قاب اصلی (متن و تصویر) میکند.</p>	<p>چکیده</p>
<p>حسین احمد بیگیها</p>	<p>۲۵ معرفی خطوط رفاع در برخی از قرآنها نغیس کاخ گلستان</p>
<p>الهه پنجه باشی</p>	<p>۲۶ معرفی نسخه های خطی بانو ام سلمه شیرازی و ضیاء السلطنه کاتبان دوره</p>
<p>از جمله مسائلی که در بررسیهای تاریخ هنر معاصر ایران در عهد قاجار به ندرت مطالعه گسترده ای درباره آن صورت گرفته است، نقش زنان در عرصه های گوناگون حیات اجتماعی و هنری می باشد. مسأله "زن" در منابع دست اول مورخان عهد قاجار به صورت مفصل یا اثری مستقل به آن توجه شده باشد مطرح نبوده است، زیرا اکثر تاریخ نویسان همت خود را وقف شرح حوادث سیاسی یا شیوه زندگی شاهان و رجال وقت می کردند و علاقه ای به تبیین زندگی اجتماعی زنان نداشتند. از این رو در لابلای تألیفهای خود به صورت پراکنده و غیرمستقیم به مسائلی اجتماعی و هنری زنان اشاره می کنند. این مقاله به بررسی قرآنها بانوان خوشنویس و هنرمند دربار قاجار که به خط نسخ خوش کتابت می کرده اند می پردازد. بانو، "ام السلمه شیرازی" و بانو "ضیاء السلطنه" که از دختران "فتحعلی شاه قاجار" بوده و به کتابت قرآن اشتغال داشته اند. این مقاله به معرفی این بانوان هنرمند و آثار گردآوری شده از آنان در موزه های کاخ گلستان، کتابخانه ملی، کتابخانه آستان مقدس حضرت معصومه و آستان قدس رضوی می پردازد.</p>	<p>چکیده</p>
<p>بدریه قوامی</p>	<p>۲۷ معرفی و بررسی قدیمی ترین نسخه خطی لیلی و مجنون جامی در کتابخانه کاخ گلستان</p>
<p>رویکرد اصلی مقالهی حاضر معرفی یکی از میراثهای ادبی زبان فارسی است که منظومهای عاشقانه از جامی تحت عنوان «لیلی و مجنون» است. با وجودی که نسخه های خطی فراوانی از این مثنوی موجود است، اما بهترین و قدیمترین نسخه، نسخه ای است که در سال ۸۷۷ (یازده سال پیش از فوت جامی) کتابت شده و اکنون در کتابخانه کاخ گلستان موجود است و در فهرست نسخه های خطی منزوی به آن اشاره ای نشده است. در این مقاله با ارائه گزارشی مفصلی از ساختار و محتوای «لیلی و مجنون» جامی، پس از معرفی نسخه های خطی از این اثر، به بررسی ویژگیهای ظاهری و نوشتاری قدیمترین و بهترین نسخه پرداخته میشود. نوشتاری حاضر نشان میدهد که کوششهای انجام گرفته در تصحیح این مثنوی و مثنویهای دیگر جامی با نام هفت /ورنگ در حکم کاری مقدماتی است و کاستیها و خطاهای بسیاری در آن راه یافته است که غالباً ناشی از شیوهی تصحیح و نقص احتمالی نسخههاست، اما اکنون با وجود قدیمترین نسخه از این اثر، تصحیح انتقادی آن ضروری به نظر میرسد. هدف از این تحقیق احیای یکی از ذخایر مکتوب قرن</p>	<p>چکیده</p>

	<p>نهم به عنوان بخشی از پیشینه‌ی فرهنگی و ادبی این سرزمین است؛ از این رو انجام پژوهشی مستقل در این زمینه ضروری به نظر می‌رسید.</p>
<p>عباس حسینی</p>	<p>۲۸ معرفی نسخ خطی ترکی از آثار امیر علیشیر نوایی در کتابخانه کاخ گلستان</p>
<p>وحید توسلی</p>	<p>۲۹ نسخ خطی قرآنی در کتابخانه و گنجینه کاخ گلستان</p>
	<p>از مهمترین کتابخانه‌های ایران که شهرتش بیشتر به سبب آثار ارزشمند و نفیس آن است، کتابخانه کاخ گلستان (گنجینه کتب و نفایس کاخ گلستان) می‌باشد، که در آن گنجینه‌ای از دانش و فرهنگ ایرانی وجود دارد. نظر به اینکه خداوند انسان را به قلم توجه داده است. ایرانیان به کتابت قرآن به دیده احترام نگریسته و با ابداعاتی در هنر خوشنویسی، جهت تکامل آن قوانین و قواعدی را وضع کرده‌اند، که ویژگی‌هاییدر نسخه‌های خطی هر دوره بوجود آورده است. که با بررسی این ویژگی‌ها می‌توان به شناخت بهتری از این آثار دست یافت. در این مقاله فهرستیموجز از قرآن‌های دارای رقم کامل کتابت که در فهرست قرآن‌های خطی این کتابخانه آمده است، ارائه شده است. و با استناد به این فهرست، نتایجی در باب ویژگی‌های این آثار بدست آمده، که می‌تواند مورد استفاده محققانی که در زمینه نسخ خطی فعالیت می‌کنند، قرار گیرد.</p>
<p>وحید توسلی</p>	<p>۳۰ نسخه پردازی مکتب هرات در دوره شکل‌گیری شاهنامه بایسنقری</p>
	<p>هنرمندان مکاتب بغداد، تبریز و شیراز در ربع اول سده نهم در هرات گرد آمدند، تا بنیان یکی از برجسته‌ترین کانون‌های نسخه‌پردازی ایران را شکل دهند. میراثی که بیش از ۱۰۰ سال طول کشید، تا به اوج پختگی و بلوغ برسد. در نسخ‌آرایی مکتب هرات، هنرهای تجلید، خوشنویسی، نگارگری، تذهیب و تشعیر، با وحدت و تناسب در کنار یکدیگر قرار گرفته، و شاهکارهای بی‌بدیلی را بوجود آورده‌اند. از طریق نسخه‌های خطی می‌توان به نگرش‌ها و پیام‌های مختلفی دست یافت، که یکی از بارزترین آن‌ها بعد مکانی، زمانی و اعتقادات هنرمندان و صاحبان نسخه می‌باشد. که نگرش خود را از طریق نگاره‌ها و نمادهایی در نسخه‌های خطی بروز داده‌اند. پس از طریق شناخت نمادها و مضامینی که در آثار قابل مشاهده است، می‌توان به درک بهتری نسبت به آنها دست آورد. در این جستار به بررسی اصول و مبانی نسخه‌پردازی هرات پرداخته و تأثیرات آن بر نسخه‌شاهنامه بایسنقری در کاخ گلستان مورد بررسی قرار گرفته است.</p>
	<p>۳۱ نشانه‌شناسی تصویری هزار و یک شب (بررسی تطبیقی مصوره‌های صنایع الملک و مارک شاگال)</p>
<p>مجید رضا مغنی پور</p>	<p>۳۲ هنر پروری گورکانیان هند در قاب تصویر خوانش و تحلیل یک اثر از مرقع گلشن (محفوظ در کاخ گلستان)</p>
	<p>مجموعه مرقع گلشن از جمله آثار مربوط به «مکتب مغولی هند» بوده که این مکتب با عناوین «گورکانی هند» و «هند و ایرانی» نیز شناخته می‌شود. این مجموعه که در زمان جهانگیر، چهارمین پادشاه گورکانی هند گردآوری شده به جز آثاری از همان دوره، شامل قطعاتی (نگارگری و خوشنویسی) از دوران همایون و اکبر نیز می‌باشد. همچنین در مرقع گلشن آثاری از هنرمندان ایرانی فعال در مکاتب تیموری و صفوی نیز قابل مشاهده است. این مرقع که بسیاری از صفحات آن امروزه در کاخ موزه گلستان تهران نگهداری می‌شود به غیر از جنبه‌های زیبایی‌شناسی، از جنبه‌های دیگر تاریخی، مردم‌شناسی و جامعه‌شناسی نیز حائز اهمیت فراوان می‌باشد. آثار مرقع گلشن سندی مصور از هنرپروری پادشاهان گورکانی را پیش روی ما می‌گستراند که کمتر می‌توان سراغی از آن در هنر مشرق زمین گرفت. در این مقاله ضمن معرفی این مرقع و بررسی چگونگی ورود آن به کاخ موزه گلستان، یک اثر ارزشمند از این مجموعه که خود گویای هنرپروری گورکانیان هند می‌باشد مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.</p>

۳۳	خوانش سند مرزی ایران و روس موجود در مرکز اسناد خطی کاخ گلستان
۳۴	بازنامه ناصری
	محمد رضا بهزادی

حفاظت و مرمت

"همایش ملی پژوهشی کاخ گلستان"

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده - نویسندگان
۱	آسیب شناسی تزئینات لایه چینی روی سنگ در کوشک شمس العماره تهران	عادلہ محتشم - حسین احمدی - عباس عابد اصفهانی
چکیده	<p>لایه‌چینی، نوعی زمین‌سازی برجسته برای تزئینات طلاکاریست. اجرای این تزئینات بر روی تکیه‌گاه‌های سنگی، یکی از تزئینات رایج در معماری دوران قاجاریست که در دیگر دوران‌های تاریخی ایران زمین به‌ندرت دیده شده است. نمونه‌های متعددی از این تزئینات در چند بنای مجموعی تاریخی - فرهنگی کاخ گلستان واقع در تهران پایتخت قاجاریه شناسایی شده است. از آنجمله میتوان به کوشک شمس‌العماره اشاره کرد. تزئینات لایه‌چینی به واسطه‌ی ظرافت ساختارشان، بسیار آسیب‌پذیرند. زمانی که این تزئینات بر سطح سنگ اجرا شوند، به واسطه‌ی تفاوت ساختاری قابل توجه میان تکیه - گاه و این تزئینات احتمال بروز آسیب‌ها افزایش می‌یابد. در این مجال به شناسایی و دست‌پختی آسیب‌ها و بررسی علل بروز آنها در تزئینات لایه‌چینی روی سنگ پرداخته شده است. لازم به ذکر است این مطالعات و بررسی‌ها با استناد به تزئینات لایه‌چینی روی سنگ در بنای قاجاری کوشک شمس‌العماره واقع در مجموعی تاریخی - فرهنگی کاخ گلستان تهران صورت پذیرفته است. آسیب‌های شناسایی شده تحت ۷ عنوان دست‌پختی شدند. بررسی‌ها حاکی از این مسئله بود که عمده‌ی این آسیب‌ها ناشی از عوامل مکانیکی هستند. نوسانات حرارتی و رطوبتی به عنوان مهمترین عوامل آسیب - رسان به این تزئینات شناسایی شدند و بدین شکل مهمترین گام در جهت حفظ این تزئینات کمیاب، ایجاد شرایط محیطی عاری از هرگونه نوسانات حرارتی و رطوبتی است.</p>	
۲	ارائه طرح حفاظت از مجموعه فرش های تالار سلام کاخ گلستان	سید مهدی میر صالحی
۳	بررسی عوامل محیطی در تخریب تابلو پرده معرق قاجاری متعلق به موزه مردم شناسی کاخ گلستان	مژگان بهشتی فر
چکیده	<p>تابلو پرده‌ی معرق موجود در موزه‌ی مردم‌شناسی مجموعه‌ی کاخ گلستان، اثر بسیار نفیسی متعلق به دوره قاجار می‌باشد. آسیب‌های وارده به این اثر با توجه به ارزش هنری، تاریخی و فن‌آوری خاص تولید آن، زمینه را برای بررسی عوامل تخریب این اثر منحصر به فرد و با ارزش مهیا نمود. جهت شناسایی عوامل آسیب‌رسان به پرده، به بررسی تأثیر ساختار معماری موزه در روند تخریب یافته و تأثیر شرایط محیطی و پیامدهای ناشی از این عوامل پرداخته شده است. برای این منظور، میزان رطوبت نسبی و درجه‌ی حرارت موزه در بازه‌های زمانی معین، پایش گردیده است. هدف از این پایش، سنجش میزان درجه‌ی حرارت و رطوبت نسبی در محیط موزه، با میزان استاندارد و در نهایت، تعیین عوامل آسیب‌رسان بر پرده‌ی مطالعاتی بوده است. نتایج مطالعات نشان می‌دهد که بیشترین آسیب‌ها در اثر شرایط نامناسب نگهداری امکان بروز پیدا کرده‌اند. همچنین پایش محیطی مشخص نمود که</p>	

<p>برخی از پارامترها در حد استاندارد نمی‌باشند، به گونه‌ای که این شرایط، در بلند مدت منجر به آسیب‌های جدی در بافته خواهد شد.</p>	
<p>آزاده محبعلی</p>	<p>۴ معرفی تالار سلام و گزارش مرمت یک سند تاریخی متعلق به مرکز اسناد و آرشیو کاخ گلستان</p>
<p>کاخ گلستان یکی از زیباترین و کهن ترین بناهای پایتخت در دویست سال اخیر می باشد که در ضلع شمالی میدان پانزده خرداد (ارگ سابق) تهران قد برافراشته است و روزگاری مانند نگین در میان ارگ می درخشید. برپایی ارگ تاریخی تهران به دوره حکومت شاه طهماسب اول صفوی بر می گردد. ارگ تهران در زمان کریمخان باز سازی شد و در دوره قاجار به محل دربار و سکونت پادشاهان این سلسله اختصاص یافت. در زمان فتحعلیشاه و ناصرالدین شاه قاجار بناهای متعددی در داخل ارگ تهران احداث شد. بخشهای مختلف این مجموعه در حال حاضر عبارت است از: ایوان تخت مرمر، خلوت کریمخانی، تالار سلام، تالار آینه، تالار برلیان، قصر شمس العماره، عمارت بادگیر و حوضخانه وسیع آن، چادر خانه، تالار الماس و کاخ ابیض. در این مقاله ابتدا به معرفی تالار سلام پرداخته که به آن موزه مخصوص هم می گویند، سپس مراحل مرمت یک سند متعلق به مجموعه کاخ گلستان شرح داده می شود. این تالار (سلام) از همان آغاز کار به منظور تشکیل موزه بنا گردیده بود و نخستین موزه سلطنتی و دولتی در ایران بود که توسط ناصر الدین شاه قاجار تاسیس گردیده و همچنین اولین ساختمان موزه رسمی ایران می باشد که هم اکنون برای بازدید علاقه- مندان به تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران دایر است. کتابخانه ایی که اکنون بنام کتابخانه کاخ گلستان است پیش تر نام کتابخانه سلطنتی را بر خود داشت. این مجموعه کم نظیر با نسخه ها و آثار زیبا و مصور نفیس خود بخشی از میراث مکتوب فرهنگی کشور را تشکیل می دهد. مرکز اسناد مجموعه فوق دارای حدود ۵۰۰۰۰۰ برگ سند که متعلق به دوره قاجار و پهلوی می باشد که بر اساس عملکردشان می توانند اداری، مالی، مکاتبه ای و ... است. سند انتخاب شده برای حفاظت و مرمت متعلق به مرکز اسناد مجموعه کاخ گلستان است که به عنوان جیره کارکنان کشیکخانه مبارکه شناخته شده است. لذا سند مذکور پس از مراحل مستند نگاری، فن شناسی، نمونه بردای و آسیب شناسی با روش علمی، مرمت و استحکام بخشی شد که مراحل مرمت، تصویر برداری و مستند نگاری گردید.</p>	<p>چکیده</p>
<p>جعفر کریمی، مهدی جمالی نژاد، محمد عطایی، سیروس منصوری</p>	<p>۵ نقش گردشگری در حفاظت و نگهداری از کاخ گلستان</p>
<p>یکی از انگیزه‌های مهم جهانگردان برای سفر به کشورهای مختلف انگیزه‌های فرهنگی و میراثی است. وجود گردشگران داخلی و خارجی بر چرخه فعالیت‌های مهم ملی، برای تحول فرهنگی و فراهم کردن یک تجربه شخصی و اجتماعی از میراث فرهنگی و زندگی کنونی و جامعه دیگران، امری ضروری است. گردشگری به عنوان یک نیروی مثبت در مرمت و حفظ میراث فرهنگی و طبیعی مشارکت فزاینده‌ای دارد و میتواند ویژگیهای اقتصادی میراث را در برگیرد و آنها را در مرمت و آموزش اجتماعی و اتخاذ سیاستی موثر صرف کند. کشور ایران دارای کاخ ها و موزه های تاریخی متعددی با فرهنگ غنی تاریخی و میراثی همچون کاخ گلستان می باشد. مهم ترین عامل اساسی در بحث گردشگری کاخ گلستان، عامل فرهنگ و میراث می باشد. برخی از نویسندگان بر فرهنگ تأکید می کنند و نقش آن را در شکل گیری رشد و توسعه گردشگری و رابطه دو جانبه آن اساسی می دانند و فرهنگ و میراث را سنگ بنای توسعه گردشگری و نیز گردشگری را مایه حفظ و تقویت فرهنگ و میراث در نظر می گیرند. بنابراین گردشگری از دو جنبه ایجاد منابع مالی برای جامعه میزبان جهت مرمت و توجه به کاخ گلستان و از طرفی توجه جوامع دیگر به اهمیت تاریخی گلستان، باعث حفظ و مرمت کاخ گلستان خواهد شد.</p>	<p>چکیده</p>

متفرقه

"همایش ملی پژوهشی کاخ گلستان"

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده - نویسندگان
۱	بررسی تجربه گردشگری در کاخ موزه گلستان از منظر بازدیدکنندگان	مژگان تراب احمدی- المیرا آذین فر
چکیده	<p>یکی از نشانه‌های هویت تاریخی هر مدتی میوهایی است که از گذر اطم به جام مانده است و بناهای تاریخی در این مملکت از اهمیت به سزایی برخوردار است که با روح معنوی و کالبد مادی خود بخشی از بار هویت فرهنگی جوامع را به دوش می‌کشند. کاخ موزه گلستان به عنوان یکی از شاخص‌ترین بناهای پایتخت از نظر تاریخی و زیبایی‌شناسی در سطح ملی مطرح است و برای ایجاد فعالیت‌های پایدار جهت حفاظت و شناخت این اثر تاریخی لازم است تا تعادلی میان سه عنصر میراث، عرضه و مخاطب صورت گیرد. برای کسب موفقیت مجموعه تاریخی گلستان در چرخه عرضه گردشگری لازم است که از منظر بازدیدکنندگان نیز به مسائل موجود نگریسته شود لذا پژوهش حاضر با اتخاذ روش میدانی و رویکرد توصیفی-تحلیل به بررسی تجارب بازدید کنندگان در مجموعه تاریخی- فرهنگی گلستان در یک بازه زمانی دو ماهه پرداخته است. نتایج پژوهش حاضر بیانگر آن است با توجه به موقعیت مناسب قرارگیری بنا و هزینه‌های مناسب دسترسی و بازدید از نظر مالی و زمانی، بازنگری در اقدامات مدیریتی به ویژه تبلیغات و بازاریابی و ارتقای سطح خدمات به ویژه در زمینه ارائه اطلاعات و رعایت نظافت عمومی و همچنین تسریع در انجام امور مرمتی و ایجاد امکان بازدید کلچر بخش‌های موزه می‌تواند به بهتر شدن تجربه گردشگری در مجموعه گلستان کمک نماید.</p>	
۲	پارسه - پاسارگاد از منظر دوربین آنتوان سوروگین	شهرزاد اسدی - طاهره اسلامی
چکیده	<p>ورود صنعت عکاسی به ایران از اواسط حکومت محمد شاه قاجار (۱۲۵۰-۱۲۴۶ه.ق.)، تحول عظیمی در زمینه‌ی اطلاع رسانی آثار و ابنیه‌ی باستانی این سرزمین برای اوپاییان به همراه داشته است. در سده‌ی نوزدهم میلادی توجه غربیها جهت جستجوی بازارهای جدید و نیز گسترش قدرت، به خاور نزدیک و از جمله ایران جلب شد. در این زمان بود که تعداد قابل توجهی از آنها سفر به ایران را آغاز کردند. این گردشگران تمایل به خرید و جمع‌آوری عکسهایی از کشورهای مورد بازدیدشان داشتند تا خاطره سفرشان را جاودانه سازند. با توجه به عکسها و اسناد باقیمانده از دوران قاجار، از میان اروپاییانی که در سالهای نخست رواج عکاسی در ایران، حضور و تأثیر قابل توجهی داشتند، سهم سوروگین از برخی نظرها شایسته‌ی بررسی و دارای جایگاهی ویژه است. آنتوان سوروگین متعلق به نخستین نسل آغازگران عکاسی در ایران است که تاریخ عکاسی این سرزمین با او پیوستگی بسیاری دارد. علاوه بر عکسهای فراوانی که از زندگی شهری و پرتلهایی که در استودیوی مشهورش در تهران گرفته؛ کسب تجربه در موضوعهایی چون عکاسی آثار باستانی از کارکردهایی است که توسط وی به انجام رسیده است. اکثر بازدیدکنندگانی که از ایران دیدن میکردند برای جاودان ساختن خاطره‌ی سفر و بازگو نمودن جلوه‌های این سرزمین، مجموعه عکسهای آنتوان خان را به یادگار همراه میبردند. به همین دلیل نام او به طور مکرر در سفرنامه‌های اروپاییان آن دوران آمده است؛ گاهی اوقات نیز به دلایلی نام وی از تصاویرش حذف شده و به نام خریدار ثبت گردیده. تلاش نگارندگان در مقالهی حاضر، پس از معرفی شرح حال آنتوان سوروگین، بررسی تصاویر باستانی است که وی از پارسه-پاسارگاد تهیه نموده. این تصاویر به نام خاورشناس آلمانی، فردریش زاره، ثبت گردیده که وی این تصاویر را با ارنست هرتسفلد در تألیفی مشترک به چاپ رسانده‌اند.</p>	

محمدرضا شرایلی	۳ پژوهشی پیرامون ورود پیشروترین تکنولوژی قرن نوزدهم به ایران
رسول اسکندری	۴ ریشه یابی علت های شکل گیری چند صدایی در موسیقی ایرانی
<p>« چند صدایی » پدیده ای است غربی که همزمان با ورود مدرنیسم به ایران به موسیقی ایرانی راه پیدا کرد. تا قبل از آن سنت بر موسیقی ایرانی حاکم بود؛ چه در زمینه آموزش چه در زمینه ی ارائه آثار هنری. نخستین کسی که در صد مدرنیزه کردن موسیقی ایرانی بود و نیت همگام نمودن آن با موسیقی غربی را داشت، علینقی وزیری بود. سودای جهانی نمودن و تطبیق دادن «هارمونی» موسیقی ایرانی با موسیقی غربی که از مهم ترین اهداف وزیری بود، پیامدهایی را به دنبال داشت که یکی از بحث برانگیزترین آن ها مقوله «چند صدایی» بود. پس از ورود این مبانی به موسیقی ایرانی، نزدیک به دو دهه نگرش وزیری و شاگردان او بر موسیقی ایرانی غالب بود. پس از گذشت سالها، تجربه نشان داده که موسیقی ایرانی با هارمونی غربی منطبق نمی شود. تضارب آرا، جبهه - گیری ها و مخالفت ها در این زمینه به یکی از مهم ترین مباحث موسیقی ایران تبدیل شده است. در این تحقیق کوشش شده که با نگرشی تحلیلی - تاریخی و نقادانه پیامدها و تأثیرات « چند صدایی» در موسیقی ایرانی بررسی شود.</p>	
حسام محسنی	۵ طراحی خدمات ارائه پوسترهای برجسته نمای انگلیف برای کاخ موزه گلستان
<p>گسترش سرگرمی ها و کمبود زمان بازدیدکنندگان از یک سو و اهمیت نقش آموزشی موزه ها از سوی دیگر، انگیزه ایست که موزه ها را به استفاده از روش های جذاب برای جلب مخاطب ترقیب می نماید. در همین راستا به کارگیری فناوری های مدرنی از قبیل فناوری واقعیت مجازی 2 و واقعیت افزوده 3، در حال تبدیل به شیوه ای معمول برای انتقال اطلاعات به بازدیدکنندگان است. در این مقاله پیشنهاد شده است که با استفاده از تصاویر برجسته نمای انگلیف در درجه اول جذابیت مورد بحث برای بازدیدکنندگان کاخ موزه گلستان ایجاد شود، و در درجه دوم این تکنیک به عنوان پیشزمینه ای برای ورود فناوری های مدرن واقعیت مجازی به این محیط در نظر گرفته شود. ارائه این سری از تصاویر سه بعدی به صورت یک نوع خدمات در نظر گرفته شده است که طی آن یک محصول همراه با خدمات و پشتیبانی های لازم، می تواند حداکثر تاثیر را بر مخاطب داشته باشد. در مقاله ای که پیش روست ابتدا به تعریف مفاهیم پایه در زمینه تصاویر برجسته نما، انگلیف، و خدمات پرداخته شده است و سپس شرح خدمات پیشنهادی مورد نظر برای محیط هدف - کاخ موزه گلستان - آورده شده است. در نهایت امکانات و آثار ارائه این خدمات عنوان خواهد شد.</p>	
حسن قراگوزلو	۶ قم قدیم (براساس اسناد تصویری کاخ گلستان)
شهرزاد اسدی - طاهره اسلامی	۷ قوم نگاری دوره قاجار از دیدگاه دوربین آنتوان سوربوگین
<p>اختراع عکاسی در سالهای میانی قرن نوزدهم و ورود آن به ایران توسط ناصرالدینشاه، تحولی عظیم در همهی ابعاد زندگی بهخصوص در زمینهی اطلاع رسانی در بخشهای اجتماعی بوده است. با توجه به عکسها و اسناد باقیمانده از دوران قاجار، از میان اروپاییانی که در سالهای نخست رواج عکاسی در ایران، حضور و تأثیر قابل توجهی داشتند، سهم سوربوگین از برخی نظرها شایستهی بررسی و دارای جایگاهی ویژه است. آنتوانسوربوگین به نخستین نسل آغازگران عکاسی در ایران تعلق دارد و از نخستین کسانی است که تاریخ عکاسی در ایران با او پیوستگی فراوان دارد. او پیشگام بسیاری از زمینهها و موضوعهای است که در تاریخ عکاسی، دارای اهمیت کاربردی است. کسب تجربه در موضوعهای چون عکاسی از طبقات مختلف جامعه، مردم نواحی مختلف با تفاوتهای دینی و گوشههایی از زندگی و بافت اجتماعی شهری روستایی و عشایری ایران، از نخستین کارکردهایی است که توسط وی تجربه و به انجام رسیده است. او همچنین به عنوان عکاسی که وقایع سیاسی زمانهی خود را نیز به تصویر میکشید، تصاویر جالب توجهی را از سران انقلاب</p>	

	<p>مشروطه بر جای گذاشته است. بدینسان چهره ی بسیاری از رجال سیاسی و روحانیون مذهبی در آن دوران، با عکس- های او جاودان شدند. از این منظر و برخی جنبه‌های دیگر بدون تردید او یکی از نخستین پیشگامان ، در تاریخ عکاسی است. در این مقاله، تلاش نگارندگان بر آن است تا فعالیتهای مربوط به عکاسی سوریوگین در زمینه قوم نگاری در فاصله‌ی زمانی سالهای ۱۹۳۰-۱۸۷۰ بر اساس منابع تصویری در اسناد نوشتاری، به‌ویژه آلبومخانه سلطنتی کاخگلستان در تهران که بزرگترین مجموعه عکسهای مربوط به زندگی در ایران قرن نوزدهم را در خود جای داده و تصاویر موجود در موزه‌های خارج از کشور، مورد بررسی و کنکاش قرار گیرد.</p>
۸	<p>کوچک شدن تاریخ</p> <p>آناهیتا مقبلی- بابک سلیمی زاده</p>
چکیده	<p>در این مقاله نخست بازگشت به «گذشته»، آنگونه که به صورت مدرن در قالب موزه امکان پذیر شده است، مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف بخش اول مقاله این است که همین نگاه به گذشته را مورد تامل قرار دهد. یعنی دقیقاً به مبنای وجودی کاخ موزه ی گلستان و این همایش فکر کنیم. در این زمینه این پرسش را مطرح می‌کنیم که شیوه ی نگاه عصر ما به «گذشته» چگونه است، چگونه در قالب کاخ موزه ی گلستان آن را می‌فهمد و مورد خطاب قرار می‌دهد؟ نزد ما انسان های امروزی، موزه جایی است برای پا گذاشتن به «گذشته»، یا به بیان بهتر، نه پا گذاشتن در «جهان» گذشته، بل پا گذاشتن به نشانه ها و «اسنادی» که از گذشته باقی مانده است. این پرسش را مطرح خواهیم کرد که اشیا و اسناد باقی مانده صرفاً بیان گر گذشته اند و آن را در خود منجمد کرده اند یا خود در تاریخ کنشی را مرتکب می‌شوند؟ از این نظر، در میان آثار گرانشنگ کاخ موزه گلستان پدیده ی عکس که هنری مکانیکی محسوب می‌شود در بازتعریف نگاه ما به تاریخ و بازنگری در آنچه فاکت یا امر واقع تاریخی محسوب می‌شود، نقش بسیاری داشته است. در این زمینه این فرضیه را مطرح خواهیم کرد که عکس ها «آنچه فاکت به حساب می‌آید» را دگرگون و بازآرایی نمودند. در برابر تاریخ های بزرگ حکومت ها و شاهان، عکاسی که پیوند لحظه و تاریخ است، تاریخ یک احساس خُرد، یک ژست کوچک و موقت را رویت پذیر می‌کند. هدف دوم مقاله این است که نشان دهد عکس از این حیث با تاریخ پیوند دارد که این پرسش را مورد تامل دوباره و چندباره قرار می‌دهد: «چه چیزی را باید فاکت به حساب آورد؟» عکاسی به این پرسش بسنده نکرد که: «فاکت چیست؟» بلکه با به حساب آوردن اموری که فاکت تاریخی به حساب نمی‌آمدند(اشیا و مردم بی نام و نشان) پرسش «فاکت چیست» را مورد بازآرایی قرار داد.</p>
۹	<p>موزه شناسی تاریخی و تاریخ شناسی موزه ها</p> <p>فاطمه صادق ترکی- اکبررجبی کنف گورایی</p>
چکیده	<p>شناسایی میراث فرهنگی هر جامعه از طریق آثار و آیین ها و مراسم زنده و پویایی آن صورت می‌گیرد. این آثار و آیین ها، پیام از زندگی گذشتگان دارند و بررسی آن ها بدون یاری گرفتن از موزه ها میسر نیست و عبرت گرفتن از حرکت فرهنگی انسان و بقای هویت و شخصیت فرهنگی هر جامعه در موزه ها نهفته است. موزه ها محسوس و ملموس ترین مصداق انقلاب آرکئولوژیک یا دیرینه شناسانه در نظام دانایی جدید به تعبیر فوکو در مقیاس با نظام های دانایی کلاسیک و ... هستند. موزه مؤید نوعی تحول بنیادین در احساس، اندیشه، معرفت و ذائقه انسان دوره جدید از چیز هاست. موزه یک نسبت است و رابطه و رویکرد، نوعی درک و دریافت و نگاهی است که اندیشه و خرد و وجدان متحول و منقلب انسان جدید به وضع وجودی، پیشینه و تقدیر تاریخی خویش و یا اصولاً هر پدیده و واقعیت و رویدادی افکنده است. موزه نهادی است که در ماهیت خویش بر پایه محصوریت انسان در هستی شکل گرفته است. اکنون دیگر موزه جایگاه پرستش خدایان نیست ، بلکه تجلی گاه آدمی است؛ زیرا او خود را در مقام خدایی قرار داده است ، و آنچه یادآوری می‌شود یاد انسان و حضور اوست بعبارتی تعقل جانشین پرستش می‌شود.</p>
۱۰	<p>موزه و جایگاه کارکردی آنها</p> <p>فاطمه صادق ترکی- اکبررجبی کنف گورایی</p>
	<p>زندگی همزاد و همراه تغییر است. تغییر در ذات حیات و خصیصه جدایی ناپذیر آن است. تولد، رشد، تکامل، تحول و مرگ، جلوه ها و مفاهیم گوناگون تغییر به شمار می‌آیند. گذشته، حال و آینده نیز، نمادهایی از این پدیده اند. زمین</p>

چکیده	<p>و هر آنچه بر روی آن است، شکل عوض می کند. اندیشه ما در مورد گذشته، آگاهی ما بر حال و دنیای اطراف ما به طور مستمر و همیشگی است، که بر اساس عواملی مشخص، شتاب و حال و سویی متفاوت پیدا می کند. نگاه انسان به جهان، یا به بیانی دیگر جهان بینی او که از محوری ترین عناصر در شکل بخشی به تغییرات و در نتیجه سرنوشت اوست، از آن جمله اند. این عناصر نسبتاً پایدار، نقش اساسی در تداوم فرهنگ و شخصیت بخشی به فرهنگها و ویژگی آنها دارد. موزه از نخستین ابزارهایی است که انسان برای ثبت تغییرات فرهنگی ابداع کرد. این تغییرات بر معماری موزه ها نیز سایه می افکند و بر آن تاثیر گذار خواهد بود و " نکته اصلی این است که نوع نگرش به موزه، نحوه چیدمان اشیاء، نحوه ارائه آنها را مشخص میکند و تا نحوه ارائه که در واقع بخش برنامه ریزی اجرایی برای نمایش اشیای تاریخی را سامان می دهد روشن نباشد سخن گفتن از فضاهای جزیبی یا فهرست فضاهای مورد نیاز، بسیار دشوار است. فضاهایی که حتی در بعضی به آنها توجه شده ولی هیچگاه شخصیت مستقل و مشخص و گویایی نیافته است مراجعه کرد: نمایشگاه های موقت و انبار ها دو نوع فضایی اند که می توانند به این امر کمک کنند.</p>
۱۱	<p>نقش گردشگری میراث در حفاظت و نگهداری از کاخ گلستان جعفر کریمی، مهدی جمالی نژاد، محمد عطایی، سیروس منصوری</p>
چکیده	<p>یکی از انگیزه های مهم جهانگردان برای سفر به کشورهای مختلف انگیزه های فرهنگی و میراثی است. وجود گردشگران داخلی و خارجی بر چرخه فعالیتهای مهم ملی، برای تحول فرهنگی و فراهم کردن یک تجربه شخصی و اجتماعی از میراث فرهنگی و زندگی کنونی و جامعه دیگران، امری ضروری است. گردشگری به عنوان یک نیروی مثبت در مرمت و حفظ میراث فرهنگی و طبیعی مشارکت فزایندهای دارد و میتواند ویژگیهای اقتصادی میراث را در برگیرد و آنها را در مرمت و آموزش اجتماعی و اتخاذ سیاستی موثر صرف کند. کشور ایران دارای کاخ ها و موزه های تاریخی متعددی با فرهنگ غنی تاریخی و میراثی همچون کاخ گلستان می باشد. مهم ترین عامل اساسی در بحث گردشگری کاخ گلستان، عامل فرهنگ و میراث می باشد. برخی از نویسندگان بر فرهنگ تأکید می کنند و نقش آن را در شکل گیری رشد و توسعه گردشگری و رابطه دو جانبه آن اساسی می دانند و فرهنگ میراث را سنگ بنای توسعه گردشگری و نیز گردشگری را مایه حفظ و تقویت فرهنگ و میراث در نظر می گیرند. بنابراین گردشگری از دو جنبه ایجاد منابع مالی برای جامعه میزبان جهت مرمت و توجه به کاخ گلستان و از طرفی توجه جوامع دیگر به اهمیت تاریخی گلستان، باعث حفظ و مرمت کاخ گلستان خواهد شد.</p>
۱۲	<p>سلام نوروزی در روزگار ناصری سرور گیلانی</p>
چکیده	<p>مراسم بار عام نوروزی که در آن شاهنشاه برای تمام اعضای دولت و نمایندگان ملت بارعام ترتیب می داد از بازمانده های مراسم ساسانی است. مراسم بارعام شاهانه در دوران پس از اسلام نیز به جاماند و تمام شاهان ایرانی حتی پادشاهانی که از اصل غیر ایرانی بودند (مانند سلاطین غزومغول) نیز دربار خود را برای برگزاری رسوم ایرانی و از جمله نوروز آماده می کردند. کاخ گلستان در قلب ارگ قدیمی تهران و در حقیقت تنها بخش باقی مانده از ارگ تاریخی تهران است. تاریخ ساخت و پیدایش ارگ به زمان صفویه در حدود سال های ۹۰۳ تا ۱۱۱۳ خورشیدی بر می گردد و به قولی در زمان شاه طهماسب اول تأسیس شده است. ارگ در زمان کریم خان زند بازسازی شد تا اینکه شمشیر آقا محمد خان قاجار دولت شاهان زند را به زیر آورد و از آن زمان به بعد کاخ گلستان محل اقامت و سکونت شاهان قاجار شد. کاخ گلستان در همسایگی همهمه بازار بزرگ تهران و ساختمان معاصر مسجد ارگ تهران، گزیده هایی از تاریخ دو سده پیش نه تنها ایران بلکه تصویر های پراکنده ای از جهان قرن ۱۹ را در سینه دارد. اینجا صحن بارهای بارعام و سلام های نوروزی ناصری تا تاجگذاری شاهان بعدی، اندرونی و بیرونی بخشی از تاریخ این مملکت است. مردان مرصع به تاریخ و جواهراتی که در ایوانها قدم می زدند تا زمانی که در پشت برقع های خود ناظر حکمرانی مردان خویش بودند. در این مقاله سعی بر آن است تا به بررسی مراسم سلام نوروزی در دوران قاجار پرداخته شود.</p>